Середа, 4 вересня 2002 року. № 160 (2911)

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1809 р. У Кременці народився польський поет-класик Юліуш Словацький (перший вірш — «Українська дума»). ■ 1928 р. Раднарком УРСР затвердив новий український правопис («скрипниківський»). Діяв до 1933 року. ■ 1938 р. В Ужгороді створено організацію національної оборони «Карпатська Січ». ■ 1965 р. У київському кінотеатрі «Україна» під час прем'єри фільму «Тіні забутих предків» відбувся мітинг протесту проти нової хвилі політичних репресій. ■ 1985 р. Не стало поета і дисидента Василя Стуса. ■ 1991 р. Над будинком Верховної Ради України піднято жовто-синій прапор.

Хто володіє супутниками зв'язку, той керує світом і доходами

▼ 9

Другий мегаполіс країни може потонути у власному смітті

▼ 10—11

ОФІЦІЙНО

Володимир ЛИТВИН: «Центр відповідальності та прийняття рішень переміщується в парламент»

Виступ Голови Верховної Ради України під час відкриття другої сесії ВР четвертого скликання

Шановні народні депутати!

Високодостойні владики та пастирі!

Шановні Прем'єр-міністре, члени уряду, керівники судів та місцевих органів державної влади!

Поважні представники дипломатичного корпусу!

Шановні журналісти та всі гості!

Друга сесія Верховної Ради, яку розпочинаємо, по суті, визначить **обличчя, характер та результативність** діяльності вищого законодавчого органу країни на всю цю його каденцію, а відтак — сьогоденне **спрямування та перспективи України** як держави і суспільства.

У свою чергу Україна як ніколи потребує нині відповідальної політики та відповідальних політиків.

На наш погляд, усвідомлення цих вихідних, визначально принципових тез, розуміння того, що **центр відповідальності та прийняття рішень переміщується в парламент**, мають супроводжувати кожен крок Верховної Ради, фракцій і комітетів, кожного народного депутата.

Тим більше що на зазначені обставини накладатиметься ряд інших чинників, які **вирізнятимуть другу сесію як складну і напружену.**

(Закінчення на 2—3-й стор.).

Суть і характер на всю каденцію

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Перший день роботи Верховної Ради після літньої перерви підтвердив прогнози політологів, що осіння сесія буде складною і напруженою. За словами Голови ВР Володимира Литвина, «вона, по суті, визначить характер і обличчя українського парламенту на всю каденцію».

Оновлене табло на великому екрані сесійного залу висвітлило: зареєструвався 361 народний депутат. Традиційну урочистість створюють запрошені. Гостей значно більше, ніж у минулому. І це — новизна.

(Закінчення на 2-й стор.).

АКТУАЛЬНО

Пріоритет — проблеми людини

У своєму листі до народних депутатів Президент України Леонід Кучма зверне увагу парламентаріїв на необхідність зміни пріоритетів розвитку країни.

У Йоганнесбурзі Л. Кучма повідомив українським журналістам, що направив у вівторок такого листа з нагоди початку роботи другої сесії Верховної Ради четвертого скликання.

Він зазначив, що звернувся до парламенту, «бо пріоритети потрібно трохи справді змінити», **повідомило агентство «Інтерфакс-Україна»**.

За словами Президента, в Україні завжди на першому плані була економіка. «Я розумію, що економіка важлива, однак соціальні проблеми, проблеми екології, загалом людини... важливіші» — наголосив глава держави.

Домна знову в строю

На Маріупольському металургійному комбінаті «Азовсталь» після капремонту стала до ладу доменна піч № 5. На відновлення агрегату витрачено понад 40 мільйонів гривень. Лише кабелів укладено 100 кілометрів. Піч оснащено автоматизованою системою управління технологічними процесами. У найближчі дні домна вийде на рівень виробництва 2,5 тисячі тонн чавуну на добу, **повідомляє наш власний кореспондент у Донецьку Ліна КУЩ.**

Я ВАМ ПИШУ...

Віддайте належне!

Мій чоловік — інвалід Великої Вітчизняної війни II групи. Якось йому потрібні були гроші на лікування. Коли звернувся до Ощадбанку, щоб отримати 50 гривень, почув, що немає ще постанови, яка дозволяла б видати гроші людям його року народження, тобто 1921-го. Так ні з чим і повернувся. Нашої пенсії на лікування не вистачає, а отримати те, що належить, ми не можемо.

Дарія СИДОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

У НОМЕР

***

У серпні цього року до Державного бюджету України, за попередніми підрахунками, надійшло понад 3 млрд. грн., повідомив державний секретар Міністерства фінансів Анатолій Максюта в інтерв'ю УНІАН (згідно з планом до Держбюджету мало надійти 3,5 млрд. грн.). Як сказав держсекретар, «у серпні, як і в попередньому місяці, подолано 3-мільярдний бар'єр». А. Максюта зазначив, що бюджет у серпні не буде виконано в повному обсязі, але остаточні дані стосовно його виконання з'являться найближчими днями.

***

Останнім часом український уряд вів боротьбу з відмиванням «брудних» грошей, проте багато залишається незробленим. Таку оцінку ситуації дав представник відділу економічної злочинності Управління з кримінальних питань правового директорату Ради Європи Олександр Сегер. Однією з проблем він назвав відсутність в Україні відповідної законодавчої бази європейського рівня. Експерти РЄ перебувають в Україні, аби реалізувати заходи в рамках Загальної програми Європейської комісії зі зміцнення демократичної стабільності в Україні.

***

До серійного виробництва гелікоптерів Ка-226 із двигунами АІ-450 готується ВАТ «Мотор-Січ». Маркетний варіант своєї нової продукції підприємство має намір продемонструвати вже на III авіакосмічному салоні «Авіасвіт», який відбудеться в Києві з 14 по 17 вересня.

Серійне виробництво гелікоптера запоріжці планують розпочати у другому кварталі 2004 року. Український Ка-226 вигідно відрізнятиметься від російського з американськими двигунами «Аллісон-250». Розроблений ЗМКБ «Прогрес» двигун АІ-450 значно поліпшує льотно-технічні характеристики Ка-226, забезпечує йому конкурентоспроможність не лише на традиційних авіаринках, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

Дефляція від початку року становить 3,5 відсотка

Володимир ЛИТВИН: «Центр відповідальності та прийняття

Виступ Голови Верховної Ради України під час відкриття другої сесії ВР четвертого скликання

(Початок на 1-й стор.).

Перший і головний серед них пов'язаний з **роботою над бюджетом 2003 року**. Питання очевидно треба ставити так: відійти від балансування на межі економічної невизначеності, зробити амбіційним формат і наповнення цього головного економічного документа. Адже наші втрати можна зіставити з програною великою війною.

Тому насамперед треба визначитися, як забезпечуватимемо прискорення темпів зростання виробництва. Як виходитимемо на рівень завдань, вирішення яких справді може створити умови для **прориву України у нову** якість економіки та соціальної політики, а в підсумку і демократії.

Самоплив і низькі темпи економічного зростання — не наш шлях. Нам потрібні мобілізаційна модель розвитку, активна роль держави в економічному процесі, щорічні акценти на пріоритетах, державне інвестування на проривних напрямах, просування аграрної реформи, рішучі кроки у гуманітарній сфері, надзвичайні заходи у боротьбі з криміналітетом та корупцією.

Другий і не менш важливий чинник пов'язаний з **активізацією та радикалізацією політичного життя**.

Динамічна трансформація млявого українського політичного процесу до сплеску політичних емоцій, помножена на **політичні ініціативи та новації від Президента України**, загрожує, окрім усього іншого, витіснити на другий план решту нагальних проблем життєдіяльності країни з усіма негативними наслідками, що з цього випливають.

Є потенційна загроза втягнення Верховної Ради у дебати щодо дострокових виборів Президента та парламенту під, так би мовити, політичну реформу. А пропозиції такі і щодо вищого законодавчого органу вже лунають, насамперед з боку політичних аутсайдерів, які не потрапили до парламенту, і, схоже, незабаром набудуть характеру спланованої кампанії.

Упевнений, народні депутати єдині у тому, що **Верховна Рада є і залишатиметься стабілізуючою серцевиною** у системі державної влади країни загалом і не дозволить переключити її увагу на віртуальні завдання.

І ще одна, не менш важлива, позиція: **Верховна Рада ні перед ким не має зобов'язань, окрім зобов'язань перед українським народом**.

Принагідно зазначу, що, вводячи **нові елементи у процедуру відкриття сесії**, ми ставили цілком очевидну і конкретну мету — підкреслити **консолідуючу роль парламенту** та його відповідальність за це, необхідність відкритості та єдності дій усіх гілок влади й інституцій країни, упередити небезпеку взаємного збайдужіння влади і народу. А також те, що нам, урешті-решт, треба **забезпечити державну повноцінність**, тобто остаточно визначитися з символами держави.

І, нарешті, третій чинник — це перипетії навколо **створення парламентської більшості** і, відповідно, чіткішого окреслення контурів меншості, точніше кажучи — опозиції. Зрозуміло, що цей процес буде каталізувати задекларована главою держави згода передати більшості **право сформувати коаліційний Уряд**. Неминуче посилиться зіткнення позицій щодо підходів до переструктурування Верховної Ради. А отже, задавнена і приглушена хвороба внутріпарламентського протистояння може обернутися новими рецидивами.

За усієї неординарності і складності ситуації очевидним є одне: **структурування парламенту** потрібне, але його діяльність не може і не повинна скеровуватися ззовні. Треба рішуче присікати спроби пересварити і розмити Верховну Раду, зробити її недієздатною. Усе має вирішуватися безпосередньо фракціями та групами, народними депутатами на основі компромісів та узгодження інтересів, відмови від поділу на переможців і переможених.

Питання більшості чи коаліції — це питання Верховної Ради, і тільки Верховної Ради.

Шановні колеги!

Першочергове, просто таки невідкладне завдання Верховної Ради — визначення чітких **пріоритетів законотворчої роботи**, які, у свою чергу, спиралися б на **стратегічні орієнтири** поступу українського суспільства.

Звісно, це складна і водночас давня проблема. Оскільки свої пріоритети мають фракції та політичні партії — і в парламенті, і поза його межами. Система пріоритетів визначається Президентом та Кабінетом Міністрів. Звідси — необхідність пошуку консенсусу у загальнонаціональному форматі. І його покликана забезпечити представницька природа Верховної Ради.

Йдеться насамперед про виконання нею свого **прямого конституційного обов'язку — прийняття закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України»**. Ухвалення, а головне, реалізація якого стала б втіленням суспільних сподівань на якнайшвидше розв'язання проблем нашого розвитку.

Треба визначитися **з технологією і філософією виконання цього завдання**. Бо, нагадаю, народними депутатами внесено на розгляд сім законопроектів про засади внутрішньої та зовнішньої політики України. Водночас бачення сьогодення і перспектив розвитку України представлене у посланнях Президента до Верховної Ради, проекті програми уряду.

Вони мають і спільні, і відмінні **підходи до визначення складових внутрішньої та зовнішньої політики**.

Так, усі єдині в тому, що у соціальній сфері вирішення проблеми бідності, надання якісної та доступної медичної допомоги, здобуття освіти незалежно від матеріального достатку громадян і, нарешті, здійснення пенсійної реформи є пріоритетами номер один.

В **економічній сфері** — це насамперед розвиток малого і середнього бізнесу, впровадження інноваційної моделі, створення правових механізмів для сталого розвитку національної економіки, прийняття Податкового кодексу.

Зовнішньополітичні орієнтири лежать у площині реалізації європейського вибору і всебічного розвитку відносин з Росією на основі рівноправного партнерства та взаємної вигоди.

Якщо говорити про **політико-правову сферу,** то вона підпорядкована перспективам конституційної реформи. Проводячи історичні паралелі, хотів би нагадати, що ще далекого 1919 року уряд УНР виступив з декларацією, основні положення якої цілком збігаються із сучасними підходами — всебічний розвиток парламентаризму і самоврядування.

Отже, у нас є вагомі підстави для того, щоб **вивести всю роботу на вищий рівень**. Для цього потрібно сформувати робочу групу за участю авторів законопроектів, представників Президента, уряду та громадськості, наукових установ і спеціалістів, яка б систематизувала, акумулювала усі напрацювання й виробила один документ. Слід зазначити, що у нас немає сталого законотворчого канону, і парламентська практика не дає нам рецептів того, як законодавчими приписами викласти засади внутрішньої та зовнішньої політики. Тому ми вільні у виборі форми й змісту цього закону. Можливо, саме в ньому варто було б визначити **параметри майбутніх змін до Конституції** та взаємні обов'язки учасників цього процесу. Будь-які інші варіанти — угоди, меморандуми — не матимуть правового змісту.

Основним механізмом реалізації цього основоположного закону має виступати **розгорнутий план законотворення** з послідовним поетапним викладом конкретних кроків. Попередні спроби визначення державних програм розвитку законодавства якраз були неефективними через те, що вони не пов'язувались з пріоритетами розвитку країни, а інтенсифікація законотворчої діяльності супроводжувалась посиленням внутрішніх суперечностей і порушенням системної побудови.

Отже, лише у такій **системі координат**, з одного боку — стратегічних орієнтирів, з другого — програми їхньої реалізації, можна вирішити чи не найскладнішу проблему вітчизняного законодавства: забезпечити його ефективність із одночасним спрямуванням на підвищення динамізму суспільного розвитку.

Це важко, складно зробити, це не вкладається в схеми певних політиків, певних груп, але це потрібно зробити, і я думаю, що це ми обов'язково зробимо.

Ми **не можемо й далі залишатися заручниками «валових» показників**. Тим більше що лише третина з усіх зареєстрованих законопроектів приймається в цілому і вводиться в дію. За підсумками роботи Верховної Ради третього скликання цей показник узагалі становить 26,6 відсотка.

Із більш як півтисячі законопроектів, поданих на розгляд другої сесії, переважна більшість стосується внесення змін і доповнень до чинного законодавства (55 відсотків). Кожне третє питання пов'язане із законопроектами, які запропоновані у новій або оновленій редакції. Серед останніх 8 — проекти нових кодексів України.

По-справжньому системоутворюючими і такими, що реально спрямовані на створення надійної правової основи для перетворень у галузі державного будівництва та соціально-економічній і гуманітарній сферах, можна назвати лише 27 проектів.

Підготовлені членами парламенту законопроекти (а це кожен другий від їх загальної кількості) мають різний ступінь якості, у тому числі з точки зору завершеності передбачених ними механізмів, різну мету. Відповідно вони матимуть й різну ефективність, соціально-економічні та інші наслідки у разі їх прийняття. Можливо, доцільно було б **вирішити питання про те, щоб законопроекти та і прийняті на їх основі закони ставали іменними**. Переконаний, що таке рішення сприятиме підвищенню відповідальності і за внесені законопроекти, і за остаточну продукцію парламенту.

Можна було б розглянути питання і про те, щоб **право законодавчої ініціативи** належало **певній групі народних депутатів**.

Ми завжди затято апелюємо до зарубіжного досвіду. Тож давайте його використовувати.

Заслуговує на увагу пропозиція фахівців запровадити **Національний реєстр парламентських та урядових ініціатив**, де зосереджувалися б основні законопроекти для їх ґрунтовної апробації та популяризації. Це, до речі, стало б внеском парламенту у загальнонаціональний процес забезпечення відкритості й прозорості державної влади.

Потрібно розширити **повноваження та статус комітетів**, які за десять років органічно вписалися у парламентське життя. Вони, зокрема, мають відігравати роль «фільтра» законопроектів, розв'язувати проблему їх штучної альтернативності, активніше узгоджувати конкуруючі концепції правового регулювання тих чи інших питань. Це дасть можливість економити творчі сили й кошти, підвищить результативність законодавчої роботи.

На наш погляд, слід дещо змінити акценти і ставити питання про **посилення присутності Кабінету Міністрів у законодавчому процесі**. Особливо коли його формування залежатиме від Верховної Ради. Це може бути і практика обов'язкового розгляду урядових законопроектів у першому читанні, і надання окремим членам уряду права вносити поправки до будь-якого законопроекту в другому читанні. Видається доцільним закріпити право Кабінету Міністрів на здійснення експертизи законопроектів від народних депутатів, насамперед з точки зору економічної та фінансової їх обґрунтованості.

Шановні народні депутати!

Потребує посиленої уваги така **важлива складова** нашої діяльності, як **парламентський контроль**, починаючи від «супроводження», моніторингу кожного закону й прийнятого рішення і закінчуючи парламентськими слуханнями.

Обсяг **контрольних повноважень Верховної Ради** та її органів повинен зростати — і кількісно, і якісно.

Розширення практики заслуховування звітів, у тому числі й комітетами, проведення днів уряду та парламентських слухань за умови поліпшення їх підготовки, — це, на моє переконання, ті заходи, на яких Кабінет Міністрів і Верховна Рада повинні демонструвати свою конституційну одностайність, конституційну відкритість, прозорість, підконтрольність і підзвітність перед українським народом.

Очевидно, тут більшою мірою мають працювати **профільні комітети** Верховної Ради разом **з відповідними міністерствами і відомствами** для того, щоб всебічно, вичерпно підготувати питання для обговорення. Для того, щоб сповна донести сутність проблеми, яка є назрілою, до громадськості, українського загалу, аби люди повірили, що і парламент, і уряд працюють саме над нагальними питаннями.

Невідкладною справою є формування в країні **ефективного державного фінансового контролю**, який функціонував би як цілісна система. Нині його здійснюють близько десятка не пов'язаних між собою органів. Правове поле їх діяльності чітко не визначено, здебільшого кожен суб'єкт державного контролю діє на свій розсуд, сам встановлює для себе межі компетенції, стандарти та методико-організаційні засади контрольно-ревізійної роботи, що знижує її якість, призводить до колізій, дублювання.

Однак, за **даними переві-**

Нагороди вручено 16 депутатам

Голова Верховної Ради Володимир Литвин вручив нагороди Верховної Ради 16 народним депутатам, які відзначали свої ювілеї під час міжсесійного періоду, **повідомляє УНІАН**.

Почесними грамотами Верховної Ради нагороджені Геннадій АСТРОВ-ШУМІЛОВ (група «Народний вибір»), Георгій БУЙКО (КПУ), Лілія ГРИГОРОВИЧ («Наша Україна»), Левко ЛУК'ЯНЕНКО (БЮТ), Володимир МОЙСИК («Наша Україна»), Василь ХАРА (КПУ), Олег ЮХНОВСЬКИЙ (БЮТ).

Грамотами Верховної Ради відзначені Анатолій ГІРШФЕЛЬД (ППУТУ), Володимир ЗУБАНОВ («Регіони України»), Анатолій МОКРОУСОВ (позафракційний), Володимир НАКОНЕЧНИЙ («Регіони України»), Олег ПАНАСОВСЬКИЙ («Регіони України»), Іван РІШНЯК («Аграрники України»), Сергій САС (БЮТ), Леонід СВАТКОВ («Народовладдя»), Дмитро СВЯТАШ («Демократичні ініціативи»).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Суть і характер

(Початок на 1-й стор.).

Місця в залі зайняли члени уряду, керівники судів та місцевих органів державної влади, владики і пастирі, представники дипломатичного корпусу, журналісти.

У центральній гостьовій ложі — Національний заслужений академічний народний хор України імені Г. Верьовки.

Володимир Литвин оголошує другу сесію Верховної Ради четвертого скликання відкритою. У виконанні славнозвісного хору звучить Державний гімн України.

Головуючий запрошує на трибуну для складання присяги народних депутатів Віктора Драчевського, Миколу Одайника, Нестора Шуфрича, обраних на повторних виборах в окремих округах.

Народні депутати хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих на аеродромі «Скнилів», що у Львові. Верховна Рада прийняла постанову перерахувати до фонду постраждалих одноденний заробіток народних депутатів.

Перший заступник Голови Верховної Ради Геннадій Васильєв оголосив

рішень переміщується у парламент»

рок **Рахункової палати**, за минулий рік було виявлено порушень чинного законодавства у використанні державних коштів на суму майже 2,4 млрд. гривень. З них незаконного та нецільового використання — на 1,9 млрд. гривень. Водночас бідкаємося, що не вистачає коштів.

Нині у комітетах Верховної Ради опрацьовують сім законопроектів, пов'язаних із регулюванням державного фінансового контролю.

Маємо без зволікання ухвалити **відповідний базовий закон**, яким буде чітко розмежовано органи парламентського та урядового фінансового контролю, визначено коло суб'єктів державного фінансового контролю, ієрархію органів, що його здійснюють, форми їх організації та взаємодії.

Суспільні фінансові ресурси формуються за рахунок платників податків. І тому позиція законодавчої влади щодо їх використання є загальновизнаним принципом демократії і повинна бути вирішальною. Інструментом такого контролю покликана виступати **Рахункова палата як головна ланка системи фінансового контролю**.

Шановні колеги!

Президент України фактично відкрив дорогу **реформуванню політичної системи держави**. Тепер з'явилася реальна можливість реалізації намірів, про які довго говорили і які довго виношували.

Відповідальність за це переадресовано Верховній Раді. Втім, інакше й бути не може, що, у свою чергу, потребує від нас серйозної роботи з урахуванням усіх її складових, сьогоденних та віддалених наслідків.

Ліміти на агітацію та переконання у важливості цієї справи вичерпано.

По-перше, треба визначитися **концептуально щодо змін, їх масштабів та меж**, сказати відкрито й чесно, чого ми прагнемо. Небезпечно маніпулювати державною владою, а реформи зводити лише до перерозподілу повноважень, як дехто цього прагне, у трикутнику: Президент — Верховна Рада — Кабінет Міністрів.

А щоб такі напрацювання мали **системний та легітимний характер**, були сприйняті у суспільстві та підтримані парламентом, варто було б скористатися попереднім досвідом діяльності **Конституційної комісії**.

Водночас треба започаткувати **широкі консультації з усіма політичними силами**, налагодити зовсім іншу за емоційною напруженістю та довірою розмову з суспільством.

Потрібні **всеукраїнський консенсус**, відмова від настроїв реваншизму, вгамування особистих образ та амбіцій. Адже, цілячись у когось, нерідко влучаємо в країну.

У цьому зв'язку, та й не тільки у цьому, спадають на думку слова великого українського гумориста, наведені в антології «Розстріляне відродження», упорядкованій **Юрієм Лавріненком**, про чухраїнців. Говорячи про їх глибоко національні риси (тобто про нас з вами), він в іронічній формі звертається до того, «як попервах чухраїнці свою культуру будували»:

«Узялися дуже ретельно... А потім за щось завелись, зразу за голоблі (була в них така зброя, на манір лицарських середньовічних списів), та як ізчепились полемізувати... Полемізували, аж дивляться — у всіх кров тече... Тоді повставали й стогнуть:

— Якби ж знаття, що один одному голови попровалюємо, не бились би! Сильно в них тоді культура затрималася... Та й не диво: з попровалюваними головами не дуже культурне життя налагодиш...».

Тож треба позбутися нудьги за протистояннями, відмовитися від того, що момент істини настає для нас зазвичай у періоди зіткнень. Головне, щоб люди сьогодні й завтра відчували **рівність і передбачуваність** суспільних змін. Від того лише зросте довіра до напрацювань з реформування політичної системи. Це — по-друге.

По-третє, у процесі цієї роботи не можна допустити сліпого **копіювання зарубіжних зразків**, кидань у крайнощі. Слід неупереджено проаналізувати, що дала країні президентсько-парламентська форма правління, наскільки вона вичерпала себе, і що може дати парламентсько-президентський устрій у зіставленні з нашим історичним досвідом, **особливостями становлення України** як держави й суспільства, формування української нації.

Не менш важливо, щоб політичні зміни розроблялися в єдиному контексті, в **єдиному плані державного будівництва,** а також забезпечувати синхронність, не допускати перекосів у бік політичної реформи на шкоду економіці, соціальній сфері. Наша недавня історія засвідчує, чим це загрожує країні — гострою, масштабною кризою, розпадом.

По-четверте, розглядаючи Конституцію не як бандаж, а як інструмент забезпечення здорового зростання нації, усвідомлюючи, що фактично йдеться про нову редакцію Основного Закону, ми повинні у комплексному та системному підході **визначити етапи розроблення та запровадження політичної реформи**. Це принциповий момент, який не можна буде обійти.

Шановні народні депутати!

Чи спроможна Верховна Рада четвертого скликання **ефективно виконувати повноваження**, покладені на вищий законодавчий орган країни?

Відповідь однозначна: так!

Саме від неї визначальною мірою залежить **справжнє оздоровлення держави, її цивілізаційний прорив у нову якість**, взаємодія влади і суспільства, створення відповідальної, адекватної викликам часу політичної системи.

Верховна Рада може і повинна **формувати загальнонаціональний інтерес**, виступати барометром настроїв та устремлінь українського народу, виразником його волі.

А для того, щоб наш парламент залишався справді самостійною і визначальною рушійною силою української політики, він повинен **повністю виключити обслуговування будь-чиїх інтересів**. Для нього є і буде **один інтерес — суспільний, народний**.

Верховній Раді України також треба **сповна оволодіти демократичною культурою**, утримуватися від фронди у стосунках з Президентом та урядом, уміти йти на компроміс між ідеальним і практичним, проводити **усереднену** парламентську лінію.

На завершення хотів би торкнутися теми свободи слова та **свободи засобів масової інформації** з огляду на дві обставини:

перша — парламент на собі відчуває реальний стан справ у цій сфері;

друга — ця тема повинна знайти в нашій діяльності реальне відображення.

При цьому у своїх рішеннях ми маємо керуватися не тільки питаннями **духовного й морального обличчя вітчизняних ЗМІ,** а й проблемами їхнього економічного розвитку та ідеологічної свободи.

Зрозуміло, що **без економічної незалежності не варто вести мову про свободу преси**. Водночас навіть у випадках, коли деякі мас-медіа довели свою економічну спроможність, відсутність прозорої та професійної системи прийняття рішень стосовно них породжує нові **політичні рівні залежності** друкованих видань, радіо та телебачення. Усе це, а також відсутність відповідної політичної культури, призводить до того, що українські журналісти не можуть себе вважати вільними від тиску з боку своїх редакторів та власників мас-медіа, а наші громадяни позбавлені можливості **отримувати об'єктивну, неупереджену інформацію**.

Для того, щоб дати поштовх вільному розвитку вітчизняних ЗМІ, необхідно провести **термінову та серйозну роботу над змінами чинного законодавства**. Великі надії покладаємо на активну участь самих журналістів в напрацюванні пропозицій. Особливу увагу потрібно звернути на **неприпустимість монополізації українського теле- та радіоефіру**, на посилення ролі Національної ради з питань телебачення та радіомовлення, створення рівних умов в отриманні відповідних дозволів на право теле- та радіотрансляцій усіма суб'єктами медіаринку, розробку законодавчих стимулів для зміцнення рекламного ринку в Україні, впорядкування роботи кабельних мереж, інтернет-видань та діяльності іноземних ЗМІ в Україні.

На часі і **створення парламентського каналу.** До того ж, треба наголосити, особливо, невідкладно.

Шановні народні депутати, поважні гості!

Україна, як ніколи, **потребує** сьогодні не геройства, а виваженості, не революцій, а спокою, не агітацій, а заглиблення у внутрішнє облаштування та відновлення національних почуттів, не пошуків прихильності за кордонами, а зміцнення зв'язків з міжнародними партнерами, які рахуються з країною, визнають її національні інтереси.

Переконаний, що своїми енергійними й ефективними діями під час другої сесії **Верховна Рада** наочно доведе: вона відповідає своєму покликанню бути **практичним і моральним лідером України**.

Дякую за увагу.

на всю каденцію

звернення Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій, у якому ієрархи та релігійні лідери закликали до злагодженої праці на благо українського народу.

У зв'язку з перебуванням на нараді, що проходить у Йоганнесбурзі, Президент Леонід Кучма надіслав до Верховної Ради послання, яке оголосив представник Президента у ВР Олександр Задорожній. До народних депутатів звернулися Прем'єр-міністр Анатолій Кінах та голова Конституційного Суду Віктор Скомороха.

Велику групу народних депутатів за заслуги перед українським народом, значний внесок у законотворчу роботу було нагороджено почесними грамотами та грамотами Верховної Ради.

Після урочистостей із заявами про суспільно-політичне становище в Україні та перспективи політичних реформ виступили представники фракцій і груп: від СДПУ(о) — Леонід Кравчук, групи «Народовладдя» — Богдан Губський, «Трудової України» (блок «Єдина Україна») — Сергій Тігіпко, «Демократичних ініціатив» — Степан Гавриш, Соціалістичної партії — Олександр Мороз, Партії регіонів України — Раїса Богатирьова, Комуністичної партії — Петро Симоненко, «Народного вибору» — Микола Гапочка, «Нашої України» — Віктор Ющенко, Аграрної партії — Катерина Ващук.

Звернення від опозиційних сил, підписане О. Морозом, П. Симоненком, Ю. Тимошенко із закликом розпочати 16 вересня акції протесту під гаслом «Повстань, Україно!» за дострокові вибори Президента, зачитала народний депутат Юлія Тимошенко.

Від імені дев'яти фракцій і груп, які виявили готовність увійти до демократичної більшості парламенту і створили координаційну раду для переговорів з іншими фракціями, до народних депутатів звернувся координатор ради Олександр Карпов. Він висловив упевненість, що у Верховної Ради нині є реальна можливість утворити демократичну більшість і на цій основі сформувати коаліційний уряд.

З промовою на сесії виступив Голова Верховної Ради Володимир Литвин.

Наступне пленарне засідання почнеться 10 вересня днем уряду, йтиметься, зокрема, про заходи Кабміну з подолання бідності в Україні.

Анатолій КАРАСЬ.

У НОМЕР

Не треба жартувати з Конституцією

Із прес-конференції Голови Верховної Ради України Володимира Литвина

Осінні протести

Володимир Литвин висловив занепокоєння, як позначаться акції протесту опозиції, що розпочнуться 16 вересня, на діяльності парламенту. Чи працюватимуть депутати в сесійній залі, чи перебуватимуть «на барикадах». Заспокоює те, що, за повідомленнями інформагенств, то будуть не масові акції протесту, а зустрічі з громадськістю, роз'яснення позицій, це В. Литвин назвав «нормальною депутатською роботою». «Але цілком очевидним і незаперечним є той факт, що сплеск політичних емоцій, тобто переведення млявого політичного процесу в русло активної політичної діяльності, позначиться на парламенті, — вважає глава парламенту. — Очевидно, політичні мотиви переважатимуть над суто практичним підходом під час розгляду і прийняття економічних законів». А таких законів у парламенту на новій сесії буде чимало. Зокрема, на першому засіданні погоджувальної ради депутати домовилися про створення робочої групи, яка готуватиме проект закону про основні засади внутрішньої і зовнішньої політики, тобто про концептуальне бачення нашого розвитку, стратегічних підходів до економічного і зовнішньополітичного життя України.

Політична реформа

Цій ініціативі Президента України, проголошеній у зверненні до українського народу з нагоди річниці незалежності нашої держави, Голова Верховної Ради присвятив на прес-конференції найбільше часу. На його думку, коли Президент фактично дав політичній реформі «зелене світло», проблема, про яку говорили дуже довго, начебто застала всіх зненацька. «Переважають емоційні підходи, немає стратегічного бачення того, що нам потрібно робити», — сказав В. Литвин.

Насамперед, вважає він, необхідно проаналізувати наш досвід під час розроблення проекту Конституції України, коли було створено Конституційну комісію, підготувати Концепцію політичної реформи в Україні, адже зміни фактично зачіпатимуть усі розділи Основного Закону, крім порядку внесення змін до Конституції. На думку глави парламенту, нам також потрібно врахувати історичні особливості розвитку української державності, а не просто запозичати європейську модель парламентсько-президентської форми правління.

«Головне — треба абстрагуватися від спроб реваншу і спроб когось обов'язково перемогти, від спроб вирішити все негайно і завтра. Такого не буває, — переконаний В. Литвин. — Тут жартів з Конституцією не повинно бути. Конституція — не бандаж, який стримує розвиток, а той обруч, який дозволяє рости суспільству, утверджуватися державі в межах чинного законодавчого поля».

Для внесення змін до Конституції потрібно щонайменше дві сесії — такий порядок чітко визначено Конституцією. Верховній Раді треба прийняти зміни до Конституції на одній сесії, направити для розгляду до Конституційного Суду, і лише після висновку КС їх можна обговорювати на наступній сесії і приймати як закони конституційною більшістю (не менш як 301 голосом). Але вже сьогодні, вважає Володимир Литвин, апріорі можна сказати, що 301 голосу в парламенті не буде. Чому? Насамперед тому, що скоро розпочнеться президентська передвиборна кампанія, і чим більше нарощуватимуться її темпи, тим більше пропадатиме інтерес до внесення відповідних змін. Водночас уся відповідальність за політичну реформу, за неспроможність прийняти відповідні рішення лежатиме на парламенті. Ось такий сценарій уявляє глава парламенту.

Формування більшості

Під час останньої зустрічі Президента з лідером «Нашої України» Віктором Ющенком Леонід Кучма зателефонував Володимирові Литвину. І сталося так, що вони розмовляли втрьох. Як сказав В. Литвин, ішлося про те, що сьогодні потрібна стала більшість, ефективно діюча, а не ситуативна. І Президент готовий під цю більшість формувати коаліційний уряд. Позиція глави парламенту така: створення більшості, з одного боку, полегшує роботу найвищого законодавчого органу тим, що можна буде домовлятися, приймати потрібні рішення. З другого боку, оформлення більшості потрібне і опозиції, бо тоді чітко окресляться її контури, визначається права опозиції, хто відповідає за дії уряду, а хто полемізує з урядом і критикує його.

Володимир Литвин наголосив, що парламентська більшість повинна об'єднувати конституційну більшість депутатів, адже інакше буде важко вести мову про внесення змін до Конституції і формування коаліційного уряду.

Головні законопроекти

У переліку законопроектів, які винесено на розгляд другої парламентської сесії, важко щось назвати другорядним. На думку В. Литвина, для лідерів політичних партій, безперечно, питанням номер один стане прийняття закону про вибори на пропорційній основі. Керівники місцевих органів влади будуть зацікавлені в тому, щоб не втратити повноважень під час розроблення нового законодавства про місцеві державні адміністрації та про місцеве самоврядування. Кабінет Міністрів відстоюватиме прийняття такого закону про Кабінет Міністрів, який відповідав би інтересам урядовців. А на переконання Голови Верховної Ради, важливо, щоб дискусія довкола реформування політичної системи України не паралізувала всю іншу законодавчу роботу.

Шанси на президентство

Хто сьогодні має реальні шанси на майбутнє президентство? — запитали журналісти у глави парламенту. Він відповів так: якщо виходити з рейтингів, сьогодні найбільші шанси має Віктор Ющенко. Непогані шанси і в лідера КПУ Петра Симоненка. Але два роки — це доволі značний час, тому на політичну авансцену можуть вийти і нові лідери. А самого себе Володимир Литвин серед претендентів на президента не бачить.

Юліана ШЕВЧУК. ▼

НОВИНИ

У Верховній Раді — нова «Рада»

ВІТЧИЗНЯНЕ НОУ-ХАУ

У сесійному залі Верховної Ради України відбулася презентація нової системи інформаційного забезпечення «Рада-3».

На імпровізованому засіданні, яке вів Голова Верховної Ради України Володимир Литвин, журналісти могли не лише отримати відповіді на запитання про роботу парламенту, а й ознайомитися з новою системою. Її, як і попередню, розробили фахівці Інституту проблем математичних машин і систем Національної академії наук України. За словами його директора Анатолія Морозова, необхідність заміни системи, яка використовувалася 12 років, виникла два роки тому. Варто додати, що деякі елементи старого комплексу вже давно не випускають.

Під час створення «Ради-3» було використано сучасні інформаційні технології. І нині на великих екранах, встановлених у залі, демонструватиметься не лише текстова, а й відеоінформація. Зокрема, можна побачити фотокартки депутатів, які беруть участь в обговоренні законопроектів чи виступають із заявами. У подальшому планується встановити телекамери, що автоматично наводитимуться на народного обранця, який виступає з місця. Окрім цього на екранах показуватимуть різноманітні діаграми, таблиці тощо. Робоче місце депутата обладнане міні-монітором, на якому можна побачити інформацію про порядок денний, черговість виступів, результати поіменного голосування тощо.

А нова картка для голосування дозволяє уникнути неправильного зчитування її коду. Тобто не буде технічних збоїв, які можуть якимось чином вплинути на результати голосування. До слова, завдяки їй можна буде проголосувати з будь-якого місця в сесійній залі.

«Рада-3» не має доступу до Інтернету, що захистить її від несанкціонованого втручання. Хоча у разі потреби впроваджена цифрова передача звуків дозволить проводити аудіотрансляцію засідань через глобальну мережу в реальному часі.

Встановили систему за півтора місяця. За кордоном на це витрачають приблизно півроку.

У Верховній Раді крім того встановлено сучасні таксофони та два Інтернет-кіоски. А ще — підключили телефони до нової цифрової станції, що дасть змогу поліпшити якість зв'язку.

На думку народного депутата, першого заступника голови Комітету Верховної Ради з питань будівництва, транспорту та зв'язку Станіслава Довгого, нова система «Рада-3», на відміну від старої, дуже зручна і відповідає всім сучасним вимогам. І дозволить народним обранцям продуктивніше працювати. А ще вона свідчить про величезний потенціал українських науковців та підприємств.

Богдан ДОВНИЧ.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Привітання динамівцям

У Харкові тривають фінальні змагання з професійно-прикладних видів спорту серед працівників та військовослужбовців правоохоронних органів України «Динаміада 2002». Разом з ними змагаються колеги з Росії, Білорусі та Болгарії.

Учасників, тренерів, організаторів, гостей та вболівальників щиро привітав Голова Верховної Ради України Володимир Литвин.

Він, зокрема, відзначив багату на видатні спортивні досягнення та яскраві імена історію товариства «Динамо». І сьогодні, йдеться у привітанні, на чемпіонатах світу, Європи та країни динамівці підтверджують високу школу.

Голова Верховної Ради України наголосив на великій ролі професійно-прикладних видів спорту у фізичній підготовці правоохоронців, зміцненні їх здоров'я, підвищенні професіоналізму, організації змістовного дозвілля.

Спільна акція опозиції

Чернігів став першим містом, у якому 2 вересня лідери КПУ, БЮТ, СПУ П. Симоненко, Ю. Тимошенко та О. Мороз ознайомили громадськість з головними положеннями щойно підписаної політичної угоди про спільні дії під час проведення акції громадського протесту «Повстань, Україно!». Це, на їхню думку, доленосне, історичне рішення, яке призведе шляхом політичного тиску мас до мирної дострокової зміни зверхників у державі. На Красній площі велелюдному зібранню прихильників опозиції П. Симоненко пообіцяв «повернути владу під контроль народу». На запитання нашого кореспондента на вечірній прес-конференції з координаторами акції, чи не погіршить становище в Україні можливий виграш політичних сил у «повстанні», П. Симоненко заявив: «Ми переконані, що ніякої нестабільності не буде». На думку Ю. Тимошенко, проведення дострокових президентських виборів, без фальсифікацій і політичного терору, стане фактичним початком процесу формування демократичної політичної системи влади в Україні.

Як повідомило агентство «Інтерфакс-Україна», за даними лідерів опозиції у мітингу взяли участь 15 тисяч чернігівчан, а за даними місцевої міліції — не більше 1200 громадян.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Фото автора.

На знімку: зустріч-мітинг на Красній площі; протестантка

«Таращанське тіло» належить Георгію Гонгадзе

Немає жодних сумнівів, що тіло, знайдене в Таращанському лісі, є тілом журналіста Георгія Гонгадзе, заявив під час прес-конференції Генеральний прокурор України Святослав Піскун. На підтвердження він показав представникам засобів масової інформації висновок Головного бюро судово-медичної експертизи. С. Піскун зазначив, що під ним підписалися десять досвідчених експертів.

Тепер, повідомив Генпрокурор, будуть вирішуватися з матір`ю журналіста Лесею Гонгадзе питання про поховання тіла. «Надамо усю необхідну допомогу»,— пообіцяв він.

Генпрокурор вважає за доцільне звернутися до церкви за консультаціями, як хоронити тіло без голови і яке не було поховане так довго, аби це відповідало християнським звичаям. «Пошуки голови продовжуємо»,— поінформував С. Піскун. За його словами, зроблено істотні кроки щодо розкриття справи, але подробиці Генпрокурор оприлюднити відмовився, пославшись на таємницю слідства.

Валерій ДРУЖЕНКО.

* * *

Прокурора Таращанського району Київської області Сергія Обозова заарештовано за скоєння злочину у зв'язку із розслідуванням кримінальної справи стосовно вбивства журналіста Георгія Гонгадзе. Генеральний прокурор України Святослав Піскун наголосив, що С. Обозов — «не остання посадова особа, яка буде затримана і заарештована у цій справі» — **повідомляє УНІАН.**

Уже пред'явлено звинувачення слідчому Таращанської прокуратури, який розслідував справу Гонгадзе. За словами Генпрокурора, слідчого вже допитано, але ще не затримано.

Генеральний прокурор України також переконаний, що наприкінці жовтня кримінальну справу, пов'язану із трагедією на львівському аеродромі «Скнилів», буде направлено на розгляд до суду.

Сьогодні, зазначив С. Піскун, закінчується проведення всіх необхідних експертиз у цій справі. «У нас є докази вини посадових осіб, ці докази будуть направлені до суду, винних засудять», — зазначив Генпрокурор.

Наприкінці жовтня на пропозицію Генеральної прокуратури України, яку підтримав Президент Леонід Кучма, в Донецьку відбудеться відкрита міжвідомча нарада, на якій будуть оприлюднені результати розслідування кримінальних справ, пов'язаних із порушенням правил техніки безпеки на підприємствах вугільної галузі.

За словами Генпрокурора Святослава Піскуна, нині прокуратура розслідує близько 10 таких кримінальних справ. Він також зазначив, що нарада відбуватиметься за участю представників інших правоохоронних органів, а не лише Генпрокуратури, а також державних адміністрацій, профспілок тощо.

Одні — на площі, інші — на форум

Лідер «Нашої України» Віктор Ющенко підписав особисті запрошення на ім'я лідера КПУ Петра Симоненка, лідера БЮТ Юлії Тимошенко, лідера СПУ Олександра Мороза, Київського міського голови, голови партії «Єдність» Олександра Омельченка, народних депутатів Івана Плюща і Степана Гавриша і запропонував їм увійти до організаційного комітету форуму демократичних сил. Про це повідомив УНІАН з посиланням на прес-службу «Нашої України».

В. Ющенко відзначив авторитетність цих осіб в українській політиці та багатий досвід публічної діяльності. «Без вашої участі робота форуму не буде повноцінною і не принесе багато користі», — йдеться в листах. «Як лідер політичної сили, що отримав голоси чверті виборців України, я не можу залишатись осторонь цього заходу і візьму найактивнішу участь у його підготовці та проведенні», — наголошує В. Ющенко.

Форум демократичних сил планується провести 14—15 вересня в Києві. «Наша Україна» запрошуватиме до діалогу представників влади, лідерів політичних партій, громадських організацій та журналістів, зазначили в прес-службі.

Чотири «Кольчуги»

На переконання Голови тимчасової слідчої комісії ВР з розслідування резонансних справ Григорія Омельченка, на території Іраку розміщено чотири радарні системи «Кольчуга». Про це він заявив на прес-конференції в УНІАН учора.

Мова про українські «Кольчуги» вже не вперше збурює суспільство. «Голос України» звертався до виробників комплексу Донецького ВАТ «Топаз» за роз`ясненнями.

«Ми поставили до Ефіопії три вироби, провели пусконалагоджувальні роботи, ще одну станцію замовило Міністерство оборони України. Нещодавно укладено контракт на поставку чотирьох таких станцій до Китаю, однак справа до відвантаження ще не дійшла». Саме про це йшлося в матеріалі «В Іраку немає наших «Кольчуг», опублікованому в «Голосі України» 19 квітня ц. р. До речі, в ньому зазначалося, що на виставці в Абу-Дабі американська команда дві доби провела на нашій станції, фотографували, обміряли, розмовляли з нашими фахівцями і сказали, що в них такої техніки нема. Утім на завод недавно приїздив гість із США у супроводі представника «Укрспецекспорту», знайомився з виробом начебто з метою придбання цієї станції.

ЗАМІСТЬ КОМЕНТАРЮ

Конкуренція і великі гроші, як відомо, аргумент вагомий.

Ліна КУЩ.

Із СНД — у ЄС та НАТО

Днями парламентська Християнсько-демократична народна партія (ХДНП) провела на центральній площі Кишинева зустріч з виборцями. Окрім уже традиційних гасел «Геть комуністів!» тощо, уперше було висунуто вимогу до влади про вихід Молдови із СНД та її інтеграцію в Європейський союз і НАТО. Маніфестанти, яких зібралося майже 6 тисяч осіб, вийшли на вулиці з прапорами Євросоюзу і Північноатлантичного альянсу.

За словами лідера ХДНП, депутата парламенту Юрія Рошки, Росія має виконати зобов'язання, взяті на Стамбульському саміті ОБСЄ, і до 1 січня наступного року вивести свої війська та вивезти озброєння з території Придністров'я, демілітаризувавши у такий спосіб лівобережжя. На переконання депутата, в зону колишніх бойових дій на Дністрі треба ввести міжнародний миротворчий контингент. Сьогодні там присутні російські миротворці та військові спостерігачі від України. Далі, дотримуючися логіки християнських демократів, можна буде провести референдум у всіх населених пунктах правого та лівого берегів Дністра з питання федералізації Молдови. ХДНП виступає проти такої, не бажаючи змінювати Конституцію країни. А в ній записано, що Молдова — унітарна держава. Не сприймають ідею федералізації, запропоновану посередниками в процесі врегулювання придністровського конфлікту, й інші праві політичні партії.

Невідомо, як до федералізації ставиться керівництво Придністров'я. Лідер регіону Ігор Смирнов на недавній прес-конференції заявив: єдине, що вітає Тирасполь у пропозиції ОБСЄ, — це готовність офіційного Кишинева відмовитися від унітарної держави. А взагалі йдеться, сказав І. Смирнов, про «договірну федерацію» або «асоціацію держав».

Що це таке, кожний, вочевидь, воліє розуміти у міру своїх бажань і політичних устремлінь. Розпочаті п'ятисторонні переговори (посередники — Росія, Україна, місія ОБСЄ, а також делегації від Кишинева і Тирасполя) поки що до головного питання — бути чи не бути федеративній Молдові — не підійшли. Можна припустити, що нерішучість або небажання придністровців прямо сказати «так» чи «ні» у цілому розумній і компромісній ідеї посередників перебуватиме в прямій залежності від антифедералістської кампанії, яку розгорнули в Кишиневі праві партії.

Черговий збір лідери ХДНП протрубили своїм виборцям і симпатикам на 6 жовтня. Дату обрано не випадково: цього дня в Кишиневі намічено відкриття саміту глав держав СНД. Заявку на проведення заходів до мерії Кишинева партія подала. Питання — в тім, чи санкціонує їх державна влада.

Світлана ЧАЛА.

Кишинів.

ФОТОФАКТ

Фото АП.

Щонайменше 30 осіб загинуло і 10 дістали поранення внаслідок катастрофи пасажирського автобуса, що сталася в Болівії. Трапилося це на вузькій гірській ділянці дороги в районі Лос-Юнгас, що веде до найбільшого болівійського міста Ла-Пас. Машина впала в урвище глибиною 200 метрів...

Пригоди на цьому місці вже стали нормою: тільки з початку року на «дорозі смерті», як її називають болівійці, в результаті автокатастроф загинуло понад 100 осіб.

Бразильський інцидент міністр узяв під особистий контроль

Міністр закордонних справ Бразилії взяв під особистий контроль справу про спробу пограбування українського посольства у столиці цієї країни. Про це він повідомив свого українського колегу Анатолія Зленка під час двосторонньої зустрічі, яка відбулася в рамках «саміту Землі» в Йоганнесбурзі. Міністр закордонних справ Бразилії вибачився за цей прикрий інцидент і запевнив, що компетентні органи країни проведуть ретельне розслідування всіх його обставин. Як повідомив на черговому брифінгу начальник прес-служби МЗС України Сергій Бороденков, після нападу на посольство було посилено його охорону, а також виставлено охоронний пост біля резиденції українського посла. Чи були затримані злочинці, наразі невідомо.

Хочеться сподіватися, що участі українських дипломатів та бізнесменів у XII Міжнародному економічному форумі «Криниця-2002», який розпочнеться 5 вересня в Польщі, нічого не загрожує. Як повідомив Сергій Бороденков, нашу делегацію очолить Прем'єр-міністр Анатолій Кінах. В рамках форуму відбудуться двосторонні зустрічі українського прем'єра з головами урядів Польщі, Чехії та Словаччини. Анатолій Кінах має намір виступити на пленарному засіданні форуму з доповіддю «Розширена Європа, новий європейський лад та європейська політика майбутнього».

Ганна ЛУКАНСЬКА.

В українській школі — повний комплект

ВІСТІ З ДІАСПОРИ

Уперше за свою історію Ризька середня українська школа зібрала учнів усіх 12 класів. Починалася вона з трьох перших класів і щороку на клас класів більшала. І от настав час, коли перші стали випускними.

327 учнів, педколектив, батьки, представники Посольства України та інші гості зібралися на шкільному майдані 2 вересня. Вітальне слово виголосив посол Віктор Михайловський. Благословив присутніх отець Амвросій, що кілька років тому вів у школі уроки слова Божого. Багато теплих слів сказали директор Лідія Кравченко та інші педагоги. Поаплодували виступам першокласників і майбутніх випускників школи.

Говорили про навчальний рік, що почався. Звітували про досягнення впродовж літніх канікул. Так, для багатьох учнів канікули були періодом не лише відпочинку, а й творчої роботи. Цього літа вони побували в п'яти дитячих таборах: трьох латвійських, у міжнародному таборі в Норвегії і в українському «Артеку».

Латвійський «десант» із 10 учнів та вчительки Марії Семенової виборов друге місце в міжнародному конкурсі-фестивалі дитячої та юнацької творчості «Наша земля — Україна». Юні українці з берегів Даугави добре зарекомендували себе й отримали запрошення приїхати і наступного року. Їм натякнули, що квота для Латвії може бути збільшена в півтора разу.

Водночас восьмеро учнів отримали почесні грамоти в номінації «Діаспора» II Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Його на початку року організували Міністерство культури і мистецтв України, Ліга українських меценатів та Освітня фундація Петра Яцика.

Володимир СТРОЙ.

Рига.

Кришталеві яблука

Нещодавно в Литві відбувся IV Телевізійний фестиваль української пісні «Кришталеве яблуко», присвячений 11-й річниці незалежності України. В ньому взяли участь хори, колективи й солісти з Вільнюса і Вільнюського повіту, Каунаса і Каунаського повіту, Вісагінаса і Паневежиса.

До журі входили радник Посольства України в Литві Олександр Кушнір, професор кафедри вокалу литовської Музичної академії Юрате Грицкене, звукорежисер Литовського національного телебачення Рамоюс Скіргсілас та президент фестивалю «Кришталеве яблуко», автор телевізійної програми українською мовою «Трембіта», голова Громади українців Литви Віктор Чернишук. Їм було нелегко визначити переможців. Адже аж понад 60 виконавців виборювали право отримати незвичайні призи — кришталеві яблука.

Але кращих із кращих було все-таки визначено. Третє місце посіли чоловіче тріо з Вільнюської громади українців та соліст із Каунаса Валентин Пименов. На другому — жіночий ансамбль «Калина» (Вісагінас), солісти Ірина Високович (Вільнюс), Вадим Хоменко (Вісагінас) та Лариса Якубайтене (Каунас). Ну а переможцями фестивалю стали естрадний квартет «Берегиня» (Вільнюс), жіночий дует Лариса Якубайтене і Марія Балчугова (Каунаське товариство українців) та соліст Максим Погребняк (Товариство українців Вісагінаса). Їх нагороджено призами Посольства України, творчої групи телепрограми «Трембіта» Литовського телебачення і Департаменту нацменшин при уряді Литви.

Українським громадам за кордоном дуже важко боротися з асиміляцією. Тому такі фестивалі є гарним засобом збереження української культури та мови.

Прес-служба Української всесвітньої координаційної ради.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Грозний*

Як там із правами?

До Чечні вчора прибула робоча група Парламентської асамблеї Ради Європи і Державної думи Росії, яка веде розслідування випадків порушення прав людини в цій північнокавказькій республіці. Очолює її доповідач ПАРЄ по Росії лорд Джадд.

■ *Гаага*

Полювання на ісламістів

У Нідерландах заарештовано вісім осіб за підозрою в причетності до радикального ісламського угруповання, яке набирало добровольців і займалося організацією матеріальної і фінансової підтримки "Аль-Каїди".

■ *Афіни*

Бойкот споживачів

Асоціації споживачів Греції закликали громадян країни впродовж одного дня бойкотувати всі магазини та деякі види послуг на знак протесту проти невиправданого, на їхню думку, зростання цін після запровадження єдиної європейської валюти.

■ *Йоганнесбург*

Зміни не за горами

Президент Леонід Кучма сподівається, що позитивні зміни у відносинах між Україною та Європейським союзом статуться вже в недалекому майбутньому. Такий оптимізм з'явився у глави нашої держави після зустрічі з президентом Єврокомісії Романо Проді. Вона відбулася під час перебування обох високопосадовців на Всесвітньому саміті ООН зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі. Леонід Кучма сказав, що «він почув багато того, що хотів би почути, що є чітка позиція Єврокомісії щодо майбутнього України». За повідомленнями інформагентств, Романо Проді пообіцяв якнайшвидший розгляд питання надання Україні статусу держави з ринковою економікою.

Під час зустрічі Леоніда Кучми зі своїм бразильським колегою Фернандо Енріке Кардозою було ухвалено рішення про створення спільного консорціуму з виробництва у Бразилії газових турбін за українською технологією. Сторони обговорили коло учасників, що створюватимуть консорціум, і приступили до обговорення умов і розробки плану дій.

Прем`єр-міністру Португальської Республіки Жозе Дурау Баррозо Президент України подякував за цивілізоване розв`язання в їх країні питань працевлаштування українців. При цьому наш Президент зауважив, що співвітчизники, які проживають і працюють у Португалії, повинні мати правовий захист. Жозе Дурау Баррозо відзначив, що Португалія позитивно ставиться до міграційних проблем України, оскільки сама стикається з подібним.

А от що стосується відносин України та Венесуели, то тут необхідно тільки розпочинати політичний та економічний діалог. На цьому наголосив Леонід Кучма в бесіді з главою цієї держави Уго Чавесом. Український і венесуельський президенти зустрілися вперше.

Леонід Кучма провів у Йоганнесбурзі ще низку переговорів. Зокрема, з главою Румунії Іоном Ілієску, який має незабаром прибути в Україну.

На знімку: Президенти України і Румунії Леонід Кучма та Іон Ілієску на Всесвітньому форумі в Йоганнесбурзі були в доброму гуморі.

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

За повідомленнями кореспондентів "ГУ" та зарубіжних інформагентств.

СУСПІЛЬСТВО

Міна під мандрівника, або Дещо про проект закону про туризм

Відповідно до Указу Президента України «Про Основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року» туризм в Україні може і повинен стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом поповнення державного та місцевих бюджетів, засобом загальнодоступного і повноцінного відпочинку та оздоровлення, а також ознайомлення з історико-культурною спадщиною та сьогоденням нашого народу і держави. У главі 3 указу зазначено, що «стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні полягає у виробленні державної політики в галузі туризму як одного із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки».

Удар по діючих турпідприємствах

Як громадянин України та фахівець туристичної галузі, згоден із положеннями указу Президента і тому вважаю за доцільне висловити власні думки з приводу нового проекту закону «Про туризм», який винесено на розгляд Верховної Ради України, оскільки окремі положення цього проекту, на мій погляд, мають протиріччя з указом.

Так, документ, зокрема, передбачає істотні зміни чинного законодавства, а саме — підвищення вартості ліцензування туристичної діяльності та введення окремих видів ліцензування з одночасним розподілом туристичних підприємств на туроператорів та турагентів. Це і викликало глибоку стурбованість серед провідних фахівців туристичної галузі.

За їхньою оцінкою та оцінкою відомих учених —академіків І. Кураса та М. Долішнього, — реалізація цього проекту не принесе очікуваного результату, а навпаки, стане на заваді розвитку галузі. Документ, приміром, не допоможе керманичам туризму створити у нашій країні з 50-мільйонним населенням сприятливі умови для будівництва сучасних готельних комплексів, які відповідали б усім міжнародним стандартам. (Створення приватними особами на базі наявних споруд на бульварі Шевченка у Києві готелю «Прем'єр-Палац» та деяких, подібних йому, в інших містах України, викликає до цих громадян повагу. Але водночас ці об'єкти не можуть відповідати п'ятизірковому рівню, бо не забезпечені тенісними та іншими спортивними майданчиками, не мають відповідних автомобільних та автобусних стоянок тощо та й, врешті-решт, вони не мають жодного стосунку до стратегії розвитку індустрії туризму в Україні).

Отож — економіка нашої країни лише розвивається, а тому передчасне і необгрунтоване внесення змін до законодавства про збільшення вартості ліцензування туристичної діяльності та введення нових його видів тільки зашкодить справі. Це негативно позначиться на фінансових спроможностях майже 80 відсотків нині діючих туристичних підприємств, кількість робочих місць різко скоротиться, а в багатьох випадках призведе до ліквідації невеличких, але рентабельних турбюро та агенцій.

Бо значна частина підприємств змушена буде відмовитися працювати в туризмі, адже оплата ліцензійних зборів збільшиться в десятки разів. Очевидно, що на більшість турів — і внутрішніх, і міжнародних — ціни значно зростуть. А отже, потерпатимуть передусім наші громадяни, бо туристичні послуги стануть ще недоступніші. Але така тенденція розвитку туризму в Україні суперечитиме світовому досвіду: адже авторам запропонованого проекту, сподіваюся, відомо, що саме завдяки масовому споживачу розвивається туристична індустрія в багатьох країнах світу, зокрема не лише у Франції, ФРН, Італії, Іспанії, а й в Естонії, Литві та Польщі...

До речі, в Берліні функціонує близько тисячі маленьких, середніх та великих туристичних підприємств, котрі щоденно знаходять свою маленьку нішу в туристичній інфраструктурі Німеччини.

У Законі України «Про підприємства» зазначено, що держава сприяє розвитку ринку, здійснюючи його регулювання з допомогою економічних законів і стимулів, реалізує антимонопольні заходи, забезпечує соціальну захищеність працюючих, а відповідно до Закону України «Про економічну конкуренцію» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Усупереч цьому, зміни в законодавстві з ліцензування діяльності туроператорів та турагентів передбачають такі умови діяльності підприємств, за яких економічна конкуренція стане неможливою, адже на туристичному ринку залишиться всього майже 10 відсотків від сьогоднішньої кількості так званих туроператорів.

Тому аргумент авторів нововведень щодо актуальності змін до законодавства стосовно окремого ліцензування туроператорів і турагентів не витримує критики. Тим паче що прогнозовані від цього заходу великі прибутки від діяльності туроператора не є гарантією вкладення цих коштів у формування національного туристичного продукту. До того ж в Україні відокремлення туроператорів від турагентів відбуватиметься і надалі за таким критерієм, як рівень прибутків від туристичної діяльності, а не наявності власних готелів, санаторіїв та курортів. Такий стан речей, на думку досвідчених фахівців, буде збережено і у разі внесення змін до законодавства.

Тому переконаний — туристичній галузі країни насамперед вкрай необхідне розширення бази туризму, повернення на цей ринок тисячі вітчизняних підприємств, які «згинули». Доказом може бути такий факт. Станом на 1993 рік у нашій державі діяло більш як 12 тис. туристичних підприємств. Не секрет, що на сьогодні таких підприємств, тобто прибуткових і потрібних державі, залишилося близько чотирьох тисяч, з них реально діючих лише дві тисячі. Але чи встоять вони на ногах

■ ■ ■

У цьому контексті окрема мова про «зелений» туризм. Він потребує особливої уваги з боку владних структур. Справі заважає податкова, фінансова та правова невизначеність. Не врахована також всебічно участь у сільському «зеленому» туризмі мешканців сіл та селищ. Адже сільські господарі в деяких місцевостях можуть дозволити собі прийом відпочивальників лише в перерві між сезонними роботами, а це лише кілька місяців на рік.

Як наслідок, розмір прибутку на всіх членів сім'ї в таких родинах становитиме мізерну суму, яка не повинна обкладатися податком і обмежуватися ліцензуванням.

Тому в майже всіх країнах світу цей вид туризму не підпадає під оподаткування. Наявність у проекті закону ліцензування всіх видів туризму, зокрема «зеленого» та його оподаткування, стане істотною перешкодою в цій справі.

■

у нових умовах? Скажімо, за право виконувати туроператорську діяльність Державній Туристичній Адміністрації треба буде перерахувати 130 тисяч гривень. Хто нашкребе ці кошти? Одиниці!

Отож, висновок — підвищення вартості ліцензування туристичної діяльності до 130 000 грн. — для туроператора і 5 000 грн. — для турагента, не тільки не приведе до значного розширення інфраструктури туризму, а навпаки, звузить його. Але цим автори проекту не переймаються. Головне для них, щоб на цей ринок не проникли підприємці, які, на їх погляд, не зможуть забезпечити належну якість туристичних послуг. Проте цієї мети можна та й потрібно досягти по-іншому. Наприклад, внести зміни до законодавства про особливі вимоги до підприємств туристичної галузі, ввести норми сертифікації туристичних послуг, з тим щоб всі вони відповідали міжнародним стандартам якості. Переконаний, такі норми будуть набагато ефективніші і наблизять Україну до статусу європейської держави.

Із досвіду інших країн

Для нас цікавий досвід Болгарії, де також, до речі, планується ухвалити новий закон «Про туризм» (нині тут чинний закон «Про туризм» 1997 року). Його проект передбачає зменшення ролі держави в туристичній галузі. Так, у 2002 році в країні практично завершено процес приватизації туристичних об'єктів, 96 відсотків матеріальної бази цієї сфери перейшло приватним підприємцям (в 1997 році 60 відсотків матеріальної бази перебувало в державній власності). Нині у Болгарії 1700 приватних готелів.

Так і в Україні можливе відродження туристичної галузі через розвиток малого підприємництва. У Концепції державної політики розвитку малого підприємництва зазначено: «Державна політика розвитку малого підприємництва спрямовується на залучення суб'єктів малого підприємництва до розв'язання соціально-економічних проблем на державному та регіональному рівнях; створення нових робочих місць, зменшення безробіття; сприяння максимальній самореалізації громадян у підприємницькій діяльності; формування соціального прошарку власників — підприємців; рівноправний доступ суб'єктів малого підприємництва усіх форм власності до матеріально-сировинних, фінансових та інших ресурсів». Однак чи стане це можливим при введенні нових умов ліцензування туристичної діяльності, в якій, на відміну від значного числа інших галузей країни, пріоритетним є розвиток саме малого підприємництва?

Водночас, наприклад, у Федеративній Республіці Німеччині, відповідно до п.7 §38 Положення «Про промисли та ремесла» від 01.01.1987 року, не вимагається особливого дозволу на здійснення діяльності бюро подорожей, однак при цьому можуть установлюватися деякі особливі регулювання на рівні федеральних земель.

Постають й інші запитання відносно встановлення нової вартості ліцензування, наприклад: чому в Україні обрали саме таку суму, на підставі яких нормативних документів розраховували таку вартість, з якою метою і ким використовуватимуться кошти, отримані від ліцензування? Відповіді на ці запитання в проекті закону, як і в інших документах, поданих до відповідного комітету Верховної Ради, не знайшов. Проте вдалося знайти відповіді на ці запитання в постанові уряду Російської Федерації «Про ліцензування туроператорської і турагентської діяльності», введеної в дію з 10.02.2002 р. У цьому документі запроваджено роздільне ліцензування туроператорів та турагентів. Але плата за розгляд заяви становить 300 рос. руб., а за видачу одного бланку ліцензії — 1000 рос. руб.

Як бачимо, порівняння не на користь українських підприємств.

Варто звернути увагу і на таке. В Україні, за статистичними даними, під час оформлення міжнародного туру залишається 8 — 10 відсотків вартості путівки, а основна маса коштів виявляється у країні, де перебуває турист, в тому числі і кошти, які витрачаються на сферу обслуговування країни перебування. Тому найактуальніше для економіки України — знайти ефективні стимули для розвитку внутрішнього та іноземного туризму, зокрема для сприяння діяльності турагентів, які реалізують послуги вітчизняних виробників туристичних послуг (санаторії, курорти, готелі, місця відпочинку тощо). Але чому і кому потрібно це робити за допомогою високого ліцензійного збору, особливо в країні, де рівень доходів громадян і підприємців не відповідає європейському?

Про трьох китів, на яких має триматися туристське законодавство

При цьому вважаю за доцільне акцентувати увагу на тому, що Постановою Кабінету Міністрів від 29 квітня 2002 р. № 583 «Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002 — 2010 роки» встановлено, що «одним з найважливіших напрямів державної політики у туристичній галузі є підвищення ефективності інформаційно-комунікаційної інфраструктури, створення позитивного образу України як туристичної держави та активізація просування національного туристичного продукту і на внутрішньому, і на міжнародному ринку туристичних послуг завдяки організаційній та фінансовій підтримці підприємств та організацій туристичної галузі з боку центральних і місцевих органів виконавчої влади».

Тобто постановою уряду України проголошено міжнародні та європейські пріоритети в розвитку туристичної галузі держави, які є апробованими європейською та світовою спільнотою, засобами для досягнення нами статусу європейської держави, в якій утверджується принципи свободи економічної діяльності і свободи надавати конституційні послуги.

Крім того, Гаазька декларація Міжпарламентської конференції з туризму (Гаага, 10 — 14 квітня 1989 року) проголосила принцип II, відповідно до якого туризм може бути ефективним засобом сприяння соціально-економічному зростанню для всіх країн, якщо водночас вирішуються найтерміновіші національні завдання, що дає змогу національній економіці досягнути належного рівня самозабезпечення.

Декларація передбачає, що в країні, яка тільки приступає до діяльності в галузі туризму, необхідно, щоб планування і реалізація були скоординовані на національному рівні в рамках міжнародного співробітництва. Потрібно використовувати позитивний досвід і уникнути помилок, що їх припустилися інші, розвиненіші в туристичній галузі, країни.

Декларація ставить три мети, які потрібно визнавати пріоритетними під час розробки туристського законодавства:

— захист туристів;

— захист кожної країни на випадок виникнення проблем, обумовлених розвитком туризму, зокрема в тому, що стосується впливу на навколишнє середовище і збереження культурної своєрідності;

— просування туризму.

Найактуальнішим є питання детальнішого вивчення ситуації в туристичній галузі України. Підсумком цієї роботи має бути забезпечення свободи вільно обирати вид підприємницької діяльності у сфері туризму, панування на ринку туристичних послуг принципу чесної конкуренції, доступність і якість турпослуг, розвиток внутрішнього та іноземного туризму, утворення нових об'єктів туристичної галузі, де мали б змогу повноцінно відпочивати громадяни України та іноземці. Все це забезпечить грошові надходження і як наслідок цього — зростання внутрішнього валового продукту.

І як при цьому, абсолютно не ставлячи за мету «залицяння» до Голови Верховної Ради України В. Литвина, не згадати його слів, які він сказав після завершення роботи першої сесії четвертого скликання Верховної Ради: «Ми повинні, ми зобов'язані визначити вектори свого розвитку на основі усвідомлення своїх національних інтересів і стратегічних цілей, чітко окресливши їх. Тільки тоді ми станемо самими собою і перестанемо пристосовувати свою економіку, свою зовнішньополітичну лінію, врешті-решт свій народ під когось і під щось... Україна повинна знайти, Україна повинна визначити своє місце в сучасному світі, насамперед в Європі. При цьому наша політика має бути виключно проукраїнською, наступальною, егоїстичною, орієнтованою на жорстке відстоювання українських інтересів і всередині країни, і зовні. У цьому Верховна Рада покликана відігравати провідну, визначальну роль».

Віталій БЕЗНОСЮК,
член національної Ради Кабінету Міністрів України з питань туристичної діяльності, президент Укрзовнішінтур, кандидат економічних наук.

 Підвищення вартості ліцензії на туризм не змусить зірки блищати, а три не стануть п'ятьма

СУСПІЛЬСТВО

«Цей референдум був відкритим, вільним і демократичним»

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

*Народний депутат, член фракції «Трудова Україна», заступник голови української делегації в Парламентській асамблеї Ради Європи **Анатолій РАХАНСЬКИЙ** був єдиним спостерігачем від Верховної Ради на азербайджанському всенародному референдумі із внесення змін до Конституції, що відбувся 24 серпня. До Азербайджану він приїхав на запрошення спікера Міллі меджлісу (парламенту) цієї країни Муртуза Алескерова. Враховуючи неоднозначну оцінку референдуму і деякими міжнародними організаціями, і азербайджанською опозицією, «ГУ» попросив поділитися Анатолія Раханського своїми враженнями.*

— Що стало предметом референдуму і якими були ваші функції як спостерігача?

— Бюлетень для голосування був досить об'ємний. Громадянам запропонували висловитися на 24 поправки до Основного Закону, що їх було розбито на вісім блоків. Ці зміни диктувалися зобов'язаннями, взятими країною під час вступу до Ради Європи, приєднання її до Європейської конвенції з прав людини, а також потребою вдосконалення виборчого законодавства, діяльності органів державної влади, розвитком судової реформи тощо. Як спостерігач я побував на 12 виборчих дільницях у трьох районах країни та в столиці. Крім того, зустрічався з спікером азербайджанського парламенту Муртузом Алескеровим та своїми колегами-парламентаріями. Мав також розмову з Ільхамом Алієвим, котрий є главою азербайджанської делегації в ПАРЄ. Побував в Університеті народного господарства, а також узяв участь у відкритті газопередавальної станції, яку спорудили фахівці Сумського НВО ім. Фрунзе. До речі, цю станцію ніхто не міг збудувати, навіть японці. А наші зробили це, до того ж у рекордно короткий термін.

— Відомо, що азербайджанська опозиція критично поставилася до референдуму. Лунали, зокрема, заяви про підтасовки, про те, що явка громадян не перевищила насправді 15 відсотків. Ви помічали якісь порушення?

— Насамперед хочу зазначити, що за три дні перебування в країні жоден спостерігач не здатен вникнути в ситуацію настільки, щоб робити якісь категоричні висновки. Але моє враження таке: цей референдум був відкритим, вільним, з дотриманням усіх демократичних принципів. Преса мала всі можливості для його висвітлення.

Про явку: я весь день був на дільницях — скрізь черги стояли! Я навіть зауважував голові виборчої комісії, що поставили мало кабін для голосування. Мені відповіли, що не очікували такої активності. Отож, думаю, саме офіційні дані про 87 відсотків явки, а не опозиційні 15, є цілком достовірними.

Відвідуючи дільниці, я поспілкувався майже з двома сотнями людей. Відчувалося, що громадяни знали предмет референдуму, що була гарна роз'яснювальна робота. І не зустрів жодного, хто заперечував би проведення референдуму. Бачився на дільницях і з представниками опозиційних партій, і лише в двох місцях мені сказали, що є дрібні порушення: хтось там намагався двічі проголосувати, або дільницю трохи пізніше відкрили. Тобто здебільшого претензій ні в кого не було. До речі, не було їх чути й на підсумковій прес-конференції голови Центрвиборчкому, де зібралися і представники опозиції, і міжнародні спостерігачі.

Так, опозиція, її преса критикували деякі запропоновані президентом Гейдаром Алієвим пункти. Скажімо, про перехід на 100-відсоткову мажоритарну виборчу систему: раніше незначна частина парламенту обиралася за партійними списками. Але азербайджанці вирішили, що саме мажоритарна система є для їхньої країни найпрогресивнішою — це їхнє право так визначати. Заперечення в опозиції викликала й така пропозиція: у разі неможливості президентом виконувати свої функції, вони покладаються на прем'єр-міністра, а не на спікера Міллі меджлісу, як було досі. Опозиція стверджує, що це такий собі хитрий хід для наступної передачі влади від Гейдара Алієва його сину Ільхаму. Але я міркую так. Ільхам Алієв є нині депутатом парламенту і лідером партії «Новий Азербайджан», що має абсолютну більшість у законодавчому органі. Отож якби річ була в передачі влади, Ільхам просто міг би стати спікером, це аж ніяк не проблема. А щодо нового положення, то і у нас в Україні влада у випадку неможливості виконання функцій президентом передається прем'єру. Що ж тут недемократичного?

— Чи можна говорити про щось спільне між азербайджанським референдумом і тим, що відбувся в квітні 2000-го у нас?

— Річ у тім, що в Азербайджані умови імплементації результатів референдуму було визначено парламентом ще до його проведення. Їх затверджує Конституційний Суд.

— Запитання для тодішнього всеукраїнського референдуму пройшли експертизу Венеціанської комісії Ради Європи. Чи була така експертиза в азербайджанському випадку?

— Ні, Азербайджан не звертався до Страсбурга. Вони, до речі, досить жорстко обійшлися з представником Парламентської асамблеї Ради Європи, котрий приїхав до Баку і спробував там дещо коментувати. І спікер парламенту, і міністр закордонних справ виступили із заявами: коли члени ПАРЄ так поводитимуться, тобто приїжджатимуть і розповідатимуть, що нам робити, то краще нехай не приїздять.

— Очевидно, ця історія матиме відгук у Страсбурзі?

— Можливо, матиме. Але слід розуміти: такі категоричні висновки, які часом виникають і стосовно України, робити справді не можна.

Які, власне, можуть бути в цьому випадку претензії до Азербайджану? Ухвалено, що відніні президент обирається всенародним голосуванням не двома третинами голосів, як було раніше, а 50 відсотками плюс один голос. Ця сама норма і у нас. Вирішено, що Генпрокурор може виступати із законодавчою ініціативою. Що тут поганого? Які можуть бути претензії до того, що відніні будь-хто може подати до Конституційного Суду позов на дії мера міста чи керівника району? Затверджено, що всенародні референдуми не можуть проводитися з питань податкової політики чи бюджету, амністії чи помилування — хіба тут є загроза демократії? У результаті референдуму дано зелене світло функціонуванню в країні інституту Уповноваженого з прав людини (омбудсмена) — це входить до зобов'язань перед Радою Європи. Тобто не думаю, що мова може йти про наступ на демократію. Мало того, скажу відверто: я побував в Азербайджані вперше і був здивований рівнем демократії в країні. Є опозиція, є газети, що критикують владу.

— Чи багато міжнародних спостерігачів побувало на референдумі?

— Дуже багато. Я зустрічав колег із Грузії, Росії, інших держав. Усі, з ким я розмовляв, погоджувалися, що серйозних порушень, які істотно вплинули б на результати голосування, не було. До речі, із 56 тисяч спостерігачів від азербайджанських партій та організацій 26 тисяч були від опозиції.

Інтерв'ю взяв **Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.**

На знімку: зустріч з Муртузом Алескеровим була теплою.

КРУГЛИЙ СТІЛ

На гребені четвертої хвилі

Інститут досліджень діаспори провів «круглий стіл» на тему «Четверта хвиля міграції» за участі вітчизняних та зарубіжних громадських діячів та науковців, представників ЗМІ.

Увага до проблеми новітньої міграції з України цілком зрозуміла. Нині одномоментна трудова еміграція, за словами кандидата історичних наук Олени Малиновської, сягає від 2,5 до 7 мільйонів осіб, причому кожен четвертий виїжджає до Росії. Так само четверта частина емігрантів осідає за кордоном назавжди. За відсутності легалізації в країнах перебування нинішні заробітчани мають справу з силою-силенною проблем, породжених, зазвичай, браком достовірної інформації про те, що їх очікує за кордоном. Саме через це, на думку і першого секретаря управління гуманітарного і культурного співробітництва МЗС Олександра Акімова, і начальника управління Держкомнацміграції Андрія Попка, країни з кращими умовами щодо заробітків лишаються поза увагою наших співвітчизників. Натомість чимало потрапило до Аргентини, котра ніколи не відзначалася політичною та економічною стабільністю.

Неабияку роль у поінформованості потенційних емігрантів, зазначала працівник Державного центру зайнятості Марина Єгорова, відіграє правовий аспект міграційного процесу. Вона проаналізувала низку міждержавних угод, які покликані захистити українських заробітчан за кордоном.

На негативних наслідках неврегульованості міграційних процесів, зокрема торгівлі людьми, зосередив свою увагу заступник начальника відділу Держдепартаменту у справах громадянства, еміграції та реєстрації фізичних осіб МВС України Василь Губський. Він поінформував про створення у Департаменті карного розшуку спеціального підрозділу, який покликаний запобігати нелегальному вивезенню дівчат для секс-індустрії в інші країни. Однак уже очевидна, на його думку, зворотна еміграція дівчат з Росії, країн Середньої Азії — в Україну.

Хто саме і куди їде — питання також недругорядне. Наша еміграція має яскраво виражений географічний характер: мешканці Волинської та Рівненської областей беруть курс на Білорусь, Чернігівської —на Росію, а постачальниками дешевої робочої сили для Чехії, Словаччини, Португалії, Іспанії та Італії є переважно прикарпатські області та Закарпаття. За словами заступника начальника управління у справах національностей та міграції при Київській міськдержадміністрації Володимира Горового, до Німеччини виїжджають переважно представники німецької меншини, а до Ізраїлю — єврейської. А член ради товариства «Україно-грецька думка» Галина Фоміних, яка є представником четвертої хвилі, вважає, що переважна більшість наших співвітчизників у Елладі мають «західноукраїнське коріння». І хоча влада лояльно ставиться до українських емігрантів, як воно буде під час Олімпійських ігор, ніхто передбачити не береться.

Учасники «круглого столу» висловлювали подив слабкою поінформованістю загалу щодо заходів, яких вживає українська влада для впорядкування процесу еміграції, розвитку міграційної політики. Тому неабияке пожвавлення викликала звістка голови Секретаріату Української Всесвітньої координаційної ради Валерія Рябенка про започаткування проекту «Вікно в український світ». Його спільно з Інститутом досліджень діаспори має відкрити перший національний телеканал. Треба сподіватися, що через це вікно ми більше довідаємося про життя наших співвітчизників за кордоном.

Ігор ВИННИЧЕНКО,
директор Інституту досліджень діаспори.

■ *Хмельниччина*

Поляки вчать шанувати діаспору

У Городку за кошти польського уряду споруджено середню школу, в якій з 2 вересня цього року розпочалося викладання польською мовою. Крім того, наголошував під час відкриття закладу посол РП Марик Зілковський, діти вивчатимуть історію, культуру та національні традиції РП не тільки тут, а й за кордоном.

Голова облдержадміністрації Віктор Лундишев сказав: в 11 навчальних закладах області вже до цієї події півтори тисячі дітей поглиблено вивчали польську мову. А загалом в Україні сьогодні кілька тисяч дітей польської діаспори повноцінно вивчають мову своїх предків.

А ось український уряд приклад сусідів, братів-слов'ян, ніяк не наважиться взяти на озброєння своїх практичних дій. Крім української діаспори, у Варшаві в жодному регіоні українці не можуть похвалитися подібною увагою рідного уряду.

▼

Спецбудинок без призначення,
або «Дорога життя» довжиною в 370 метрів

Хто спростує аксіому, що будинки споруджують для того, щоб у них жити? Я особисто думав, що таких сміливців не знайдеться, особливо в наш час, коли з житлом так скрутно. Втім, ситуація, що склалась у Пирятині, змушує замислитись, а чи дійсно все так...

Спершу невеликий екскурс в історію. Наприкінці 70-х — на початку 80-х років, коли військова доктрина колишнього Союзу визначилась як пріоритетна, в мальовничому місці поблизу Пирятина почали зводити санаторій «Удай» —для інвалідів та ветеранів війни. Проте лише одиниці знали, що під санаторієм одночасно споруджували секретний об'єкт — на випадок військових дій чи якихось інших надзвичайних подій. Сюди мав евакуюватись уряд України й саме звідси керувати республікою в екстремальній ситуації. Роботи велися досить інтенсивно аж до початку 90-х. Виконували їх кваліфіковані будівельники, що мешкали в спеціально зведеному ними самими гуртожитку, який затим мав стати 90-м квартирним будинком для обслуговуючого персоналу. Як сталося потім — у колективному листі за 70 підписами до полтавського корпункту газети.

« Коли в 1992 році обсяги будівництва були різко скорочені, будівельників виселили, а будинок прийняли в експлуатацію: спільним рішенням держкомісії та представника Президента в районі від 30.09.92 р. за №162 його передали на баланс Пирятинського ВУЖКГ.

(Закінчення на 9-й стор.)

Чиї дрівця у глобальній «топці»?

КЛІМАТ

Минулий місяць Європа, без сумніву, запам'ятає як час стихійних лих. Її мешканці відчули на собі увесь спектр екстремальних погодних явищ — зливи, повені, шквали, град і навіть не характерні для цього регіону смерчі. Не встигли Чехія, Словаччина, Німеччина та Угорщина отямитися від викликаних зливами повеней, те саме лихо спіткало минулого тижня Іспанію, Францію, ще раз Німеччину, Італію. Постраждала навіть традиційно засушлива північ Африки. Через повінь в Алжирі загинуло понад 40 осіб. У 18 із 48 провінцій цієї країни увесь тиждень тривали зливи.

Минулих вихідних дощі спричинили чергову хвилю повеней у Швейцарії, Німеччині, Чехії та Польщі. Стихія знову зачепила німецькі міста Дрезден, Хемніц та інші райони Саксонії. У Швейцарії зсув — наслідок повені зруйнував житловий будинок. Троє осіб загинуло. На південному заході Польщі, який не постраждав під час попередніх повеней, сильні дощі підвищили рівень води в гірських річках. Затоплено район міст Валбжих і Свебодзіце, що лежать за чотири сотні кілометрів від Варшави.

А загалом, за повідомленням Всесвітньої метеорологічної організації, яка є спеціалізованим агентством ООН, у результаті повеней цього року постраждало понад 17 млн. мешканців більш як 80 країн, загинуло понад 3 тисячі осіб, площа затоплених територій перевищила 8 млн. квадратних кілометрів, а завдана стихією сукупна шкода оцінюється більш як у 30 млрд. доларів.

Голлівудські сценаристи, які спеціалізуються на фільмах катастроф, невдовзі можуть залишитися без роботи. Справді, прогнози фахівців про наслідки глобального потепління за розмахом і тяжкістю лих, що чекають людство, затьмарюють найсміливіші напрацювання професійних вигадників екстремальних ситуацій.

Міркуйте самі. За прогнозами, підвищення середньорічної температури на 2—5 градусів за Цельсієм призведе до підняття вод океану на 20—165 см (за деякими оцінками, на 350 см), що спричинить затоплення низовинних ділянок узбережжя по всій планеті. В цих районах нині мешкає більш як 800 мільйонів осіб. Під водою опиняться Нью-Йорк, Амстердам, Шанхай, Токіо, Владивосток, Санкт-Петербург і десятки інших міст. За сильнішого підняття рівня океану затоплено буде найродючіші землі дельт Нілу, Амазонки, Янцзи, Меконгу, причому на цих територіях нині проживає 70% населення Землі.

Але це ще не все. Збільшена частота і сила екстремальних погодних явищ — сильних дощів, злив, шквалів, граду, смерчів, пилових бур — отруюють життя людям на незатоплених територіях. Зміщення кліматичних поясів призводить до поширення тропічних комах у раніше вільних від них зонах. У будинках поселяються п'ятисантиметрові таргани, скорпіони, блохи та кліщі. На полях з'являються нові шкідники, порівняно з якими колорадський жук здається невинною комашкою. Ареал поширення тропічних москитів спричинює епідемії тропічної лихоманки, малярії і багатьох інших небезпечних захворювань.

Порушення звичної циркуляції повітряних мас унаслідок розігрівання приполярних областей призводить до того, що над одними районами постійно знаходяться циклони, виливаючи на землю увесь запас вологи, а інші страждають від багаторічної посухи. У зв'язку з цим площа пустель збільшується на 17—20%, поступово вони поглинають південь Європи, включаючи й північне Причорномор'я. Клімат змінюється так стрімко, що багато видів тварин просто не встигають перебратися в області з прийнятними для них умовами проживання. Через що вимирає близько третини фауни планети. Змін в океанічних течіях та атмосферних потоках буде достатньо навіть для того, щоб уповільнити швидкість обертання Землі. Отакий армагеддон, створений, до того ж, самим людством, що викидає в атмосферу мільйони тонн газів, які сприяють потеплінню.

Утім, можливо, все не так трагічно. Цьому сценарію не бракує критиків, котрі вважають такі прогнози наслідком неправильних математичних моделей, що не враховують багатьох кліматоутворювальних чинників. Факту потепління ніхто не заперечує. Кліматичні зміни останніх десятиріч уже можна спостерігати безпосередньо: крім численних графіків, які свідчать про підвищення середньорічних температур в останні десятиріччя, є й очевидніші приклади.

Американські вчені, котрі недавно повернулися з науково-дослідної експедиції до Арктики, заявили про те, що шар криги навколо Північного полюсу повністю розтав і на північному краю нашої планети утворилася протока завширшки 1,6 кілометра. На думку дослідників, востаннє в центрі Арктики таке було 50 млн. років тому. Не менш інтенсивно відбувається процес танення гірських льодовиків — глетчерів. Наприклад, у липні 1932 року туристи оглядали печеру в товщі льодовика Баулдер у Монтані (США) (**нижній знімок ліворуч**), а в липні 1998 року на її місці не залишилося жодної сніжинки (**знімок праворуч**).

Думки вчених щодо причин і наслідків цього явища розходяться. Міжурядова комісія із змін клімату, що об'єднує дослідників з різних країн, вважає: наявні дані свідчать про помітний вплив людини на глобальний клімат. Найпоширеніша теорія пояснює потепління рівнем викидів в атмосферу вуглекислоти внаслідок спалювання дедалі більших мас викопного палива. На їхню думку, якщо не вжити кардинальних заходів, концентрація вуглекислого газу в земній атмосфері до 2025 року подвоїться, що здатне спричинити парниковий ефект. Ця точка зору з 1995 року є офіційною позицією ООН.

Фото АП.

Але й у неї чимало критиків, які стверджують, що потепління спричинене природними процесами і помітне лише на тлі похолодання, що відбувалося триста років тому і яке називають малим льодовиковим періодом. У ті часи клімат у Європі був значно холодніший, аніж тепер. Тоді канали в Голландії вкривалися кригою, що добре видно на картинах старих голландських майстрів, Темза в Лондоні замерзала. Крім того, заперечують вони, парниковий ефект виник не сьогодні — він існував відтоді, як у нашої планети з'явилася атмосфера. Без нього температура приземних шарів цієї атмосфери була б у середньому градусів на тридцять нижча від реальної і життя на планеті практично завмерло б. Збільшення парникових газів, і передусім вуглекислоти, вони вважають не причиною, а наслідком потепління. За підвищення температури збільшується виділення розчиненого у Світовому океані вуглекислого газу. А збільшення його концентрації, крім усього іншого, веде до підвищення врожайності сільськогосподарських культур. Отож можливий і такий варіант, за якого потепління допоможе розв'язати досить нагальну для людства продовольчу проблему.

Є й третя точка зору. Її прихильники вважають, що найбільшою проблемою для людства може стати не зміна температури, а швидкість, з якою цей процес відбуватиметься. Уявіть, що ви соваєте сервант. Цілість посуду в ньому залежатиме не від того, як далеко ви його перемістите, а від того, як різко ви це зробите. Приблизно так само поведе себе атмосфера, якщо зважити, що процеси, які в ній відбуваються, набагато складніші та руйнівніші від кінематики кількох десятків крихких предметів.

Точаться запеклі суперечки навколо того, яка конкретно кількість парникових газів спричинить потепління клімату та якою мірою, а також як швидко це станеться. Річ у тім, що навіть коли зміна клімату справді відбувається, в цьому важко бути стовідсотково впевненим. Світові середні температури можуть сильно коливатися в межах кількох років і десятиріч, причому з природних причин.

Наприкінці 80-х — початку 90-х років кілька літ поспіль середньорічна глобальна температура була вища за звичну. Це викликало побоювання, що спровоковане людською діяльністю глобальне потепління вже розпочалося. Учені дійшли консенсусу, що за останні сто років середньорічна глобальна температура піднялася на 0,3—0,8 градуса за Цельсієм. Проте немає згоди в тому, що саме спричинило це явище. Важко з упевненістю сказати, відбувається глобальне потепління чи ні, бо зростання температури, що спостерігається, все ще перебуває в межах природних температурних коливань.

Невизначеність у питанні глобального потепління породжує скепсис з приводу небезпеки, яка загрожує. Проблема полягає в тому, що коли гіпотеза про антропогенні чинники глобального потепління підтвердиться, вже пізно буде щось робити.

З другого боку, за рахунок чого прихильники антропогенної теорії пропонують знижувати концентрацію «парникових» газів в атмосфері? За рахунок підвищення ефективності використання енергоресурсів, скорочення витоку тепла й палива, технічного переозброєння енергетичного комплексу, переходу на безпечніші види палива. За рахунок уповільнення витрачання викопного палива — ресурсу, як відомо, котрий принципово не відновлюється. За рахунок розвитку альтернативних екологічно чистих технологій отримання енергії. Усе це загалом усе одно треба робити. Навіть якщо в підсумку з'ясується, що вжиті заходи не мали жодного впливу на процес глобального потепління, користь від них усе-таки перевищить витрати.

Олег ДЕНИСОВ.

Хто володіє супутниками зв'язку, той керує світом і доходами

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

«Ракета гарна не тому, що літає, вона тому й літає, що гарна» — матеріал, опублікований у нашій газеті 31 липня ц. р. за підсумками «Днів «Голосу України» у ДКБ «Південне» імені М. Янгеля у Дніпропетровську, окреслив перспективи, намічені конструкторами для втілення їх у реальному майбутньому. І ми, журналісти, як і обіцяли читачам, не залишаємо поза увагою цей Клондайк технічних ідей.

Отож Україна, ракетами якої виведено орбітальні апарати для створення і вдосконалення інформаційних технологій США, Росії, кількох міжнародних корпорацій, змушена платити за користування космічним зв'язком чималі гроші. Що конкретно потрібне для створення і запуску власної Національної системи супутникового зв'язку? Чи під силу це конструкторському бюро «Південне», що втрачає Україна, не маючи такої власної системи, зрештою, чию економіку ми вимушено підтримуємо?

*От про це ми й розмовляли з Генеральним конструктором — генеральним директором ДКБ «Південне» **Станіславом КОНЮХОВИМ.***

— Станіславе Миколайовичу, навряд чи хтось замислюється, чию він підтримує економіку, коли телефонує за мобілкою, слухає радіо, дивиться телевізор чи мандрує Інтернетом. А навіть якби й замислився... Хто б там став виважувати почуття — прагнення інформації і... патріотизму. Кількість користувачів зростає, а отже, грошенята капають тим, хто має власні системи супутникового зв'язку і надає їх нам в оренду... Чому б Україні не збирати оті «краплі»?

— Грошенята капають, як ви сказали. Ніні щороку Україна платить за оренду супутникового сегмента понад 12 мільйонів доларів США, а потреба щорік зростає. І за цінами, скажімо, «Інтелсат» уже 2003 року ці затрати можуть сягнути суми майже 15 мільйонів доларів, а ще через три роки — 24, до 2010 року — майже 94 мільйонів доларів. Тож це не «краплі», а солідні фінансові потоки... І світ ними користується.

За оцінкою діяльності майже 800 провідних світових компаній, проведеною Сателіт Індастрі Асоціейшн (США), прибутки від супутникової індустрії 2000 року становили 81,1 мільярда доларів і порівняно з 1999-м зросли на 17,5 відсотка. Трохи менше половини доходів, 48 відсотків, якщо точно, отримано від надання послуг зв'язку, причому майже 80 відсотків із них, на суму 31,5 мільярда доларів США, — за надання каналів для мовлення, Інтернету та інших послуг мультимедіа. 40 відсотків — ось зростання доходів від цих послуг за рік.

— Станіславе Миколайовичу, для порівняння, що вигідніше: надання послуг зв'язку чи, скажімо, виробництво самих супутників, виведення на орбіту?

— Порівняння не на користь ані виробництва супутників — ці доходи майже вдвічі менші, ніж за надання каналів мовлення, ані послуг з виведення на орбіту — лише 8,2 млрд. доларів США, ані оренди ресурсів космічного апарату — 8,4 млрд. дол., ані навіть виробництва та інсталяції наземного обладнання — 17,7 млрд. доларів США.

— Цікаво, скільки апаратів на орбіті «заробляють» десятки мільярдів?

— На початок лютого, приміром, на геостаціонарній орбіті перебували 265 зв'язкових супутників-ретрансляторів цивільного призначення. І світ не тільки думає, а й чинить уже відчутні кроки до того, щоб замінити наявний парк ретрансляторів на потужніші космічні апарати і створювати нові системи.

Розвиваються супутникові системи доступу до інформаційних мереж, збільшується асортимент послуг зв'язку.

— Які країни планують створити системи супутникового зв'язку?

— Іран, Греція, Кіпр, Нігерія, Пакистан та інші — на основі власних космічних апаратів, В'єтнам, Колумбія, Венесуела, Перу, Узбекистан заявляють про такі наміри.

— Чи має Україна можливості й передумови для такого прориву?

— Ми просуваємося в цьому напрямі. Завершено розгортання першої черги супутникової системи розподілу програм мовлення на мережу місцевих РТПЦ з використанням орендованих ресурсів зарубіжних ретрансляторів. Протягом двох останніх років введено в експериментальну експлуатацію 36 супутникових приймальних станцій і приймально-передавальний комплекс у Києві, проведено експериментальне мовлення окремих програм УТ-1. Передача телесигналу через супутник стала доступніша, деякі оператори і телерадіомовні організації використовують супутникові канали для роздавання на мережу телецентрів власних телерадіомовних програм у цифровому вигляді. Через ретранслятор Амос 1 транслюються телевізійні програми OTV Music, Світ ТВ, NBM, MTV, M1, радіомовна програма «Радіо Довіра». На підставі угод з оператором NSAB через космічний апарат Сиріус 2 розподіляються телевізійні програми «Enter», ICTV, «Інтер», «Нового каналу», програма «Гала Радіо». З початку минулого року кількість програм телебачення, що передавалися через супутникові канали, зросла — було чотири, стало 11.

Розгортаються мережі відомчого і бізнесового супутникового зв'язку на основі малих станцій. Залучено майже 710 станцій типу VSAT. Такі фірми, як «Укртелеком», Лакі Нет, Адамант, Алькар Телепорт та інші, уклали угоди про використання сегмента для доступу до мережі Інтернет. Системи супутникового мобільного зв'язку надають на українському ринку Inmarsat, Thuraya, Globalstar.

Відповідно до Плану радіомовної супутникової служби Україні виділено національне плановоне присвоєння частотно-орбітального ресурсу спільно з Бельгією, Голландією та Пакистаном. З адміністраціями двох останніх країн тривають переговори про їх участь у створенні спільного супутника телерадіомовлення, що дасть змогу знизити вартість проекту Національної системи супутникового зв'язку.

— Станіславе Миколайовичу, все це — кроки країни, котра відома своєю космічною індустрією і при цьому не має власних систем супутникового зв'язку...

— Ми маємо все для того, щоб вони стали реальністю.

— Наприклад, ракетаносій «Зеніт»? Та звідки ми можемо запустити такий супутник?

— І «Зеніт» — також. А запуск буде здійснено зі стартового комплексу космодрому «Байконур».

Крім того, запропоновано використати наявну базову платформу супутника. Зарубіжні партнери можуть знадобитися лише для розробки й постачання бортового ретрансляційного комплексу. Таке вирішення завдання дасть змогу залишити в Україні половину вартості виконання проекту.

— Більш ніж упевнена, саме вартість стояла на перешкоді створення Національної системи супутникового зв'язку. Як гадаєте, чи є передумови для подолання цієї перепони?

— Гадаю, так. З боку конструкторського бюро «Південне» та Українського науково-дослідного інституту радіо і телебачення у рамках робочої групи, створеної Держкомзв'язку, підготовлено матеріали техніко-економічного обгрунтування Національної системи супутникового зв'язку. У липні цього року було запропоновано підготувати програму заходів для реалізації цього проекту 2004 року. І вона вже є. Проведено переговори з провідними зарубіжними виробниками телекомунікаційних супутників про можливу їх участь у реалізації проекту.

— Либонь, потрібне державне рішення про реалізацію проекту?

— Звичайно. Для того, щоб його було здійснено 2004 року, потрібна безпосередня участь держави. Це означає надання з 2003 року бюджетних коштів, забезпечення гарантій у кредитах та інвестиціях. Слід також створити організаційну структуру, котра виступала б замовником і основним оператором Національної системи супутникового зв'язку. Вона також представлятиме технічне завдання і бізнес-план, визначить інвесторів проекту, забезпечить відкриття кредитних ліній.

— Мабуть, вам доводилося чути, мовляв, така дорога «іграшка», ота система супутникового зв'язку, чи потрібна вона державі?

— Якби це було не так, 12 мільйонів доларів не витрачали б на оренду супутникового сегмента. Та й лише на космічному апараті можна повною мірою забезпечити захищеність зв'язку. Її потребують державні організації, такі, скажімо, як Міністерство оборони, Служба безпеки, Митне управління, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство з надзвичайних ситуацій. Державне підприємство «Укркосмос» провело опитування одинадцяти державних структур і низки великих телекомунікаційних компаній України. Я вже називав суми, що їх доведеться згодом витрачати на оренду систем, щоб задовольнити дедалі більші потреби відомств і операторів зв'язку. І це не повна картина, бо ще торік уже діяли 86 ліцензій на супутниковий зв'язок.

— Коли, за попередніми розрахунками, окупиться створення Національної системи супутникового зв'язку?

— За сприятливої правової, податкової і цінової політики реалізація проекту окупиться протягом семи—восьми років, даючи надалі величезні прибутки. При цьому підвищиться інформаційна безпека держави, національна економіка отримає інвестиції, буде створено додаткові робочі місця, а Україна інтегрується до Глобальної та Європейської інформаційних структур.

— Станіславе Миколайовичу, як на мене, то практично вся космічна історія — це історія подолання. І не тільки земного тяжіння. Хочу побажати вам і очолюваному вами колективу подолати те, що у нас часто-густо гальмує розвиток. А втім, цього слід побажати всій нашій країні: навчитися годувати саме ту «курку», котра несе золоті яєчка.

Інтерв'ю вела **Світлана ПИСАРЕНКО.**

У НОМЕР

СПЕЦБУДИНОК БЕЗ ПРИЗНАЧЕННЯ, або "Дорога життя" довжиною в 370 метрів

(Початок на 7-й стор.).

Міськрада роздала нам ордери на заселення згідно з чергою, згадуваний комунгосп забезпечив електроплитками, сантехнікою, а ремонт робили кожен самостійно. За квартиру, комунпослуги платили за рахунками, що справно виставлялись..."

Далі розповідає мешканка будинку Надія Бордюженко:

— У 1996 році спорудження "Удаю" було взагалі припинено, але згідно з проектами до житлового будинку мали підвести газ — якихось 370 метрів. Внутрішнє і зовнішнє розведення труб по квартирах уже було виконано. Проте все стримувалося через брак коштів. Ми не дуже й переймалися, бо тепло в будинку було — працювала котельня — на мазуті. Але з осені 2000 року кошти на рідке опалення перестали виділяти взагалі, бо, зі слів начальника ВУЖКГ Ярмоленка, наш будинок — недобудований об'єкт, жодної документації на нього немає, він навіть не перебуває на балансі міськради. Хоча відразу постають запитання: а за чий рахунок його обслуговували з 1992 року? Яким чином і куди списували кошти на опалення, оплату праці кочегарів, косметичні ремонти?

Образно кажучи, для кількох сот його мешканців розпочалося ходіння по владних кабінетах, точніше по муках. Проте все виходило, як у тому прислів'ї: "Клим киває на Хому, а Хома — на Клима". Нарешті, на початку минулого року управління капітального будівництва Полтавської облдержадміністрації приймає рішення про повторну передачу документації на будинок Пирятинській міськраді, проте тодішнє керівництво мерії відмахується від нас і йому все сходить з рук. І лише після звертання в адміністрацію Президента України, розпорядженням голови облдержадміністрації 27.07.01 р. виділено додаткові обсяги капітального будівництва на суму 166,8 тис. грн. — на завершення спорудження газопроводу. Здавалося б, стало тепліше, аж ні. З'ясувалося, будинок так і не перебуває на балансі міськради. І знову все пішло по колу: люди надсилають чолобитні, а їм — відписки. Через рік — у січні нинішнього року, сесія міськради таки приймає доленосне рішення, і будинок, який десять років був сирітським, отримує власника. Але бюджет на 2002 рік вже було прийнято і на будинок знову не виділено жодної копійки. Новообране керівництво району та міста намагається бодай чимось допомогти людям, проте їхні можливості обмежені. Депутат обласної ради від Пирятинського округу Василь Шапран направляє листа до облдержадміністрації з проханням вишукати кошти, щоб до холодів підвести до будинку газ.

— Це було ще 27 травня, але до цього часу ні я, ні мої виборці не одержали не те що допомоги, а навіть відповіді, — каже депутат. — Що тут коментувати...

Зима на порозі, мешканці будинку готуються до її приходу хто як може: запасаються вугіллям і мазутом, монтують «буржуйки», купляють електрообігрівачі й плитки і все ще вірять, точніше сподіваються на те, що про них згадають. Бо вони таки люди...

Цікава й доля недобудованого санаторію "Удай", як-не-як у бетон і цеглу вкладено мільйони народних карбованців. Після припинення робіт "господарями" на будові стали злодії, які добре "підлатались" на металі та іншій ходовій сировині. Столичні гості "різнокаліберного" рангу, які часто навідувались у Калиновий Міст, так нічим і не змогли допомогти. В ситуації, що склалася, кращого рішення не знайшли, як виставити об'єкт на приватизацію. Місцева влада погоджується на будь-якого інвестора. Та поки що бажаючих купити урядовий "бункер" не знайшлося...

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Колаж Юлії ЄФІМОВОЇ.

Відхилили протест прокурора.

Схоже, на запроваджені два роки тому рішенням Рівненської обласної ради уроки християнської етики у школах області (162 навчальні заклади) можуть накласти «мораторій».

Річ у тім, що 12 квітня цього року прокурор Рівненської області, державний радник юстиції III класу Микола Голомша опротестував згадане рішення облради, вимагаючи його скасувати. Аргументація — необхідність привести документ у відповідність до законів України. Протест Миколи Голомші розглядався на постійній комісії облради з питань соціального захисту населення та гуманітарної політики. Він став темою для обговорення на останній сесії Рівненської обласної ради. Депутати нового скликання, судячи з результатів голосування, підтримали своїх попередників — відхилили протест. Однак Микола Голомша звернувся до суду. Тож доки в справі не буде поставлено крапку, згідно із законодавством, дія рішення обласної ради має бути призупинена, а відтак призупиниться викладання християнської етики у школах області.

На переконання Миколи Голомші, запровадження предмета «Християнська етика і мораль» у школах суперечить ст.35 Конституції України та ст.3,5 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», згідно з якими кожному громадянину гарантовано право на свободу совісті, світогляду і віросповідання. До того ж церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа — від церкви. Відповідно, жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. «Прийнявши таке рішення, обласна рада перевищила свої повноваження, що стало причиною міжконфесійних непорозумінь та виникнення конфліктних ситуацій з боку батьків у навчальних закладах, — йдеться у протесті прокурора. — Відповідно до ст.31 Закону України «Про загальну середню освіту» Державний стандарт загальної середньої освіти розробляється Міністерством освіти разом з Національною академією наук та Академією педагогічних наук України і затверджується Кабінетом Міністрів. Зміна змісту та обсягу Державного стандарту загальної середньої освіти іншими органами виконавчої влади не допускається».

Старший помічник прокурора Рівненської області з питань нагляду за дотриманням законів про права неповнолітніх, старший радник юстиції Валентина Костенко на сесії обласної ради детальніше аргументувала протест прокурора. Вона прокоментувала позицію прокуратури у цьому делікатному питанні, наголосивши, що її колеги не проти хороших починань, але лише тих, що мають за основу закон.

— Управління освіти облдержадміністрації не видавало наказу про запровадження предмета «Християнська етика». Його введення і розробка програм не погоджувалися з Міносвіти, так само, як не ліцензувався виданий в університеті «Острозька академія» підручник, — каже Валентина Костенко. — Згідно із Законом «Про освіту» педагогічною діяльністю можуть займатися особи з відповідною освітою. Однак із 180 викладачів предмета «Християнська етика і мораль» пройшли підготовку у визначених згаданим рішенням облради базових вузах лише 83. Проте вони отримали посвідчення, які не мають юридичної сили, оскільки програма курсової підготовки не пройшла апробації та акредитації Міносвіти. До того ж у деяких навчальних закладах, як, скажімо, у Варковицькій загальноосвітній школі, гімназії №1 м. Дубно цей предмет викладають священики. Я могла б назвати ще низку фактів, які спонукали прокурора внести протест на рішення обласної ради. Хоча б те, що воно не передбачає принципу добровільності вибору вивчення предмета «Християнська етика»: у рішенні облради висловлено в категоричній формі «запровадити» як обов'язковий предмет. Мало того, під час перевірок у школах ми переконалися, що ці уроки стоять у розкладі серед перших, тоді як мали б бути факультативом. Отож учні змушені їх відвідувати. Разом з тим, щоб дитина відвідувала факультатив, має бути заява батьків. І ще така деталь: тарифікація в оплаті праці вчителів на викладання основного предмета і факультативу істотно відрізняється...

— Припускаю, що, як у кожній новій справі, у викладанні предмета

Другий мегаполіс країни може

Міг би, як і більшість цивілізованих міст, перетворювати відходи на доходи, при цьому ще й отримувати чималий зиск, тим більше що має все необхідне для цього.

Якщо людина колись і загине, то не в атомному кошмарі, а у власному смітті

Якщо років сто тому головною бідою країни безмежних просторів, як відомо, були дороги та дурні, то останнього десятиріччя до цього додалася ще й третя напасть, здатна, поріднившись з двома попередніми, поховати нашу і так поганеньку цивілізацію у своїх-таки відходах. Кажуть, видатний фізик Нільс Бор свого часу пророкував: якщо людство колись і загине, то не в атомному кошмарі, а у власному смітті. Схоже, в другому місті країни, яке нерідко чванливо називає себе «першою столицею», до цього все й іде.

Про харківське бездоріжжя та звалища сміття посеред міських кварталів, на жаль, доводилося розповідати в «Голосі України» не один раз. І не тому, що хотілося комусь із батьків міста попсувати життя. Просто гидко жити й працювати, потопаючи у купах бруду. Незручно самому, совісно перед гостями. Попросять часом показати місто, а показувати що? Обдерті пам'ятки архітектури? Зарослі вербами дахи в центрі міста? Чи ті самі дороги, побиті наче після бомбування, та завалені відходами підворіття? Щоправда, реакція влади, м'яко кажучи, майже завжди була якась дивна: натомість, щоб приводити міське господарство в належний порядок, вони закидали редакційне начальство скаргами на кореспондента і майбутніми проектами, які були не більше, ніж містичними прожектами.

Місто, яке дало світові нобелівських лауреатів, не в змозі впоратися зі страмовищем

▼ Сьогодні єдине узаконене звалище в селищі Дергачі, куди півтора-мільйонне місто вже не один десяток років звозить свої побутові та промислові відходи, говорячи казенною мовою, цілком вичерпало свій ресурс. За найоптимістичнішими розрахунками, його вистачить на рік, не більше. А далі, якщо не зупинитися, сміття може завалити і сам райцентр.

Років п'ять тому депутати харківської міськради, а потім і обласна держадміністрація намагалися, було, побудувати новий полігон з утилізації сміття. До речі, незрозуміло досі, що малося на увазі під словом «утилізація». Адже побутові відходи там ніхто, крім, мабуть, бомжів, переробляти з користю для себе навіть гадки не мав. Та й поставилися до справи народні обранці й державні мужі, кажучи відверто, геть погано, якщо не злочинно. Спочатку «закопали» в землю біля дачних поселень мільйони, а потім, коли народ повстав проти цієї затії, почали переконувати місцевих жителів, що звалище з усіма його «принадами» — це для них благо, а не зло. «Дурний народ» добрим государям не повірив. Від затії довелося відмовитися.

Років зо два поспіль депутати попереднього скликання ламали списи над запитанням, брати чи не брати кабальний багатомільйонний кредит у твердій валюті Євробанку для розв'язання все тієї ж «проблеми віку». Переміг, на щастя, здоровий глузд. І треба ж було додуматися! Місто, де працювали фізики, удостоєні Нобелівської премії, де створювали найкращий танк другої світової війни, де донині виробляють унікальні турбіни, літаки, трактори та й багато іншої складної техніки, де народжуються світові наукові відкриття, високі технології, де, нарешті, зосереджено кількасот промислових підприємств, стояло перед закордонним дядечком з протягнутою рукою і схиленою головою — допоможи, мовляв, з нашою страмотою впоратися, нам уже й це не під силу.

Люди обізнані стверджують, що перетворювати сьогодні відходи на доходи так само прибутково, як торгувати, приміром, зброєю або білим дурманом. То чому тоді доморощені капіталісти ладні відмовитися від цього кусеня, та ще й повісити на десятки років борги прийдешнім поколінням? Здогадки і версії можна будувати найрізноманітніші. Проте одне очевидно: наші можновладці засукувати рукави для розв'язання якихось проблем, як мені здається, навіть і не збираються, воліють перекласти все з хворої голови на здорову, незважаючи на витрати, отримувати бариші враз і всі, не ворухнувши при цьому і пальцем. Тепер ось знову подейкують у владних кабінетах про необхідність по-новому розглянути пропозицію європейських інвесторів.

У XXI столітті ми залишаємося феодальним містом

Безперечно. Акуратні європейці нагромадили чималий досвід вимітання сміття з власної домівки, не завдаючи при цьому шкоди довкіллю, а то й узагалі унеможливлюють його забруднення, маючи водночас для себе чималу користь.

Наприклад, у Відні або німецькому Саарбрюккені запроваджено енергетичний напрям із спалюванням відходів у спеціальних агрегатах ТЕЦ з виробленням електричної та теплової енергії. В Угорщині з побутових відходів отримують біогаз. У Бельгії, Німеччині, США, Канаді, Японії і Латинській Америці швидкими темпами розвивається екологічно чистий напрям зі спалювання відходів у цементних печах, який не потребує дорогого обладнання для додаткового очищення газоподібних викидів. Спалювання відходів у загальному споживанні палива цементної промисловості цих країн становить близько 20, а на окремих заводах сягає 50 відсотків. А транснаціональна компанія «Холдербанк» на своїх цементних заводах за кінцеву мету найближчим часом ставить заміну палива відходами до 75 відсотків. Збирання і переробка відходів є значною галуззю економіки, в якій зайняті тисячі фірм і використовуються сотні різних технологій.

А ми, схоже, в цьому процесі десь на стадії феодальних міст. Тільки за офіційними даними, щороку в Харківській області утворюється близько 2,5 мільйона тонн неутилізованих відходів. Які сміттєві «поклади» в Україні — сказати точно навряд чи хтось зможе. Проте навіть поверхневі підрахунки дають змогу стверджувати, що йдеться не про мільйони, найпевніше, про мільярди тонн. І ця гнітюча ситуація загострюється — за найскромнішими підрахунками, прогнозується збільшення сміттєвих завалів на 25—30 відсотків щороку.

Тисячі гектарів українського чорнозему перетворено на звалища, що гниють

Екологічні наслідки багаторічного нагромадження відходів загальновідомі: отруєння грунту, просочування у водоносні шари агресивних отруйних стоків, зараження довкілля гниючою органікою та синтетикою, що розкладається. Причому, якщо у великих містах (Харків, на жаль, прикрий виняток з цього правила) бодай якось упорядковано збирання та зберігання відходів, то в робітничих селищах, районних центрах, та й у селах стан справ просто катастрофічний. З цієї причини понад 6,5 тисячі гектарів родючих українських чорноземів уже виведено із сільськогосподарського обороту як забруднені та не придатні до використання.

У країнах Євросоюзу, куди ми так наполегливо прагнемо, постійно відбувається посилення норм охорони довкілля. Вже підготовлено законодавчі пропозиції про закриття звалищ з наступного року. Різко зменшуються обсяги простого спалювання побутових відходів через неефективність цього методу та величезні затрати на газоочищення. І водночас триває глобальний розвиток промислової переробки так званих твердих побутових відходів. Вчені усього світу ведуть пошук можливостей використання відходів як вторинних ресурсів, що у свою чергу позитивно вплине на економію сировини та екологічну ситуацію.

На смітті гріють руки всі, кому не ліньки

Невже ми такі безнадійні, що опинилися на узбіччі цього великого процесу повернення людини в лоно природи, відродження її первісної краси?

Щоб знайти відповідь на це запитання, мабуть, треба було б зробити невеликий історичний екскурс. Звісно, простіше було б все списати на татаро-монгольське чи комуністичне ярмо, розруху чи перебудову. Але навіть у ці багатостраждальні, як нам тоді здавалося, часи була якась єдина система, структура, котра, висловлюючись по-партійному, відповідала за вирішення поставленого завдання. Приміром, ще років десять тому в Харкові, та й в інших містах України, діяло так зване комунально-транспортне підприємство, що одноосібно відповідало за санітарний стан міста. Але коли монополії упали, було вирішено створити насильницьку конкуренцію і в цій, як тоді вважали, не

Люди обізнані стверджують, що перетворювати сьогодні відходи на доходи так само прибутково, як торгувати, приміром, зброєю або білим дурманом

Він подав до суду

«Християнська етика» були допущені певні прорахунки, — каже голова постійної комісії з питань соціального захисту населення та гуманітарної політики Рівненської обласної ради, педагог з багаторічним стажем Світлана Богатирчук-Кривко. — Але наша комісія і більшість депутатів не цілком погоджуються з висновками прокуратури і з юридичної, і з науково-педагогічної та соціальної точок зору. На нашу думку, запровадження цього предмета не суперечить Конституції та Закону України «Про свободу совісті», тому що він не стосується будь-якої конкретної конфесії, не пропагує об'єднання церков з державою, не спонукає до сповідання або відмови від сповідання релігії, до участі або неучасті в богослужіннях, релігійних обрядах, церемоніях, навчання релігії тощо. Сам принцип відокремлення школи від церкви (ст. 35 Конституції України) не можна тлумачити як позбавлення права закладів освіти поширювати знання про релігію чи вироблені нею протягом тисячоліть норми етики.

— Обласна рада не перевищила своїх повноважень, —продовжує Світлана Богатирчук-Кривко, — адже стаття 14 Закону «Про освіту» передбачає, щоб місцеві органи державної виконавчої влади та місцевого самоврядування «створювали належні умови за місцем проживання для виховання дітей, молоді, розвитку здібностей, задоволення їх інтересів». Твердження, що запровадження предмета «Християнська етика» стало причиною міжконфесійних непорозумінь та виникнення конфліктних ситуацій з боку батьків, грунтується на окремих поодиноких зверненнях батьків. Одним з принципів викладання цього предмета є добровільність, як і всієї варіативної частини базового навчального плану відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України №342 від 25 квітня 2001 року. Тобто, він має факультативний характер і вирішальну роль у прийнятті рішення про його включення до навчального плану відіграють батьки учнів.

— Стосовно державних стандартів, то на 1 липня 2002 року Міносвіти і науки розробило їх лише для початкової школи. І ще таке. 21 березня 2002 року Президент України підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо остаточного подолання негативних наслідків тоталітарної політики колишнього Союзу РСР стосовно релігії та відновлення порушених прав церков і релігійних організацій», який зобов'язує Міністерство освіти і науки України, Держкомітет у справах релігій разом з Академією педагогічних наук за участю церков і релігійних організацій розробити пропозиції з впровадження духовно-моральних цінностей у навчально-виховний процес і подати їх у встановленому порядку до Кабміну, — зазначила голова постійної комісії обласної ради.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

потонути у власному смітті

дуже респектабельній галузі. В результаті, як і в багатьох інших справах, породили анархію та безвідповідальність.

Сьогодні, складається враження, прибиранням сміття в місті займаються всі, кому тільки не лінькі. Хіба що армія та міліція ще не долучилися до цього бізнесу. А стан справ інакше як катастрофічним і не назвеш. Проте спитати за нього, за великим рахунком, нема з кого —немає в місті «старшого зі сміття».

Підрядилася, скажімо, якась комерційна фірма або ЖЕК вивозити якусь частину міських відходів. Отримує офіційний дозвіл, приймає, звісно, гроші за перевезення, вантажить, везе і висипає... у сусідньому дворі. А чого марно кілометраж намотувати, бензин палити, коли й таке «благодійство» проходить. Таких випадків не злічити, стверджує керівник виробничого комплексу переробки побутових і промислових відходів підприємства «Харківкомуночищвод» Микола Горох. Так звані несанкціоновані звалища сьогодні заполонили все місто, взяли його в сміттєву облогу за всім периметром окружної дороги, найближчих лісопосадок і байраків. Досліджуючи масштаби проблеми за мінорно відомим завданням ЄБРР, М. Горох склав своєрідну карту сміттєвих звалищ Харкова, вказавши при цьому їх місцезнаходження, розміри, обсяги, і додав до кожного з них так би мовити фото з натури. Цікавий вийшов документ — 738 (!) свідчень чиновницького нехлюйства та злочинної діяльності стосовно природи.

Загальноприйняті розрахунки свідчать, що кожного року півторамільйонний Харків нагромаджує щонайменше 1,5 мільйона кубічних метрів сміття. За офіційними даними, на звалище потрапляє трохи більш як половина від цієї маси. І майже стільки само осідає де завгодно, але тільки не у відведеному для цього місці. Щороку!

Порятунок потопаючих у смітті — справа рук самих потопаючих

То що — караул!? Узагалі-то так. Кричати щось подібне все-таки доведеться. Але навряд чи тільки криком про допомогу вдасться поліпшити становище. Порятунок потопаючих, як відомо, справа рук самих потопаючих. І в сміттєвих завалах — також.

Альтернатива надто дорогому проекту, звісно, є. Новий міський голова Харкова, коли був головою райвиконкому, читай — головним районним двірником, чимало натерпівся від мешканців через цю проблему і тепер каже, що знає, як її вирішити, і готовий її розв'язати.

То що пропонують фахівці?

Хоч як парадоксально, але саме Харків у цей несприятливий для себе час нагромадив чималий «теоретичний» і навіть практичний досвід утилізації (що означає — переробки з користю. — **Авт.**) твердопобутових відходів, що не поступається кращим світовим технологіям. Щорічний аналіз санітарного очищення міста, каже генеральний директор ДКП «Харківкомуночищвод» Іван Коринько, свідчить, що в так званому морфологічному складі побутових відходів частка полімерних матеріалів уже зростає до 8—12 відсотків. І цей показник має тенденцію постійного збільшення. Полімери — досить цінний компонент, який треба використовувати як вторинну сировину. Його підприємством спільно з деякими іншими зацікавленими організаціями торік розроблено і введено в експлуатацію дослідний завод з переробки відходів на гранули. Його продуктивність — до 1000 тонн на рік.

Проте такі незначні потужності навряд чи можуть істотно вплинути на поліпшення екологічної безпеки регіону. Для кардинального вирішення проблеми, вважають керівники комунальної галузі, потрібно створити комплексне підприємство із збирання, сортування, транспортування та переробки твердопобутових відходів.

Представлена підприємством «Харківкомуночищвод» концепція такого підприємства видається цілком посильною для міського бюджету і найприйнятнішою для ситуації, що склалася. Якщо коротко, то ідея має приблизно такий вигляд. За додаткову, незначну плату працівники комунальних служб здійснюють первісне сортування відходів, вилучаючи з них найкоштовніші матеріали: пластикові пляшки, інші вироби з поліетилену і пластмаси, папір, різні упаковки з картону тощо. На базі кількох збанкрутілих підприємств, розташованих навколо міста, створюються підприємства з переробки цієї сировини та сортування іншого сміття. Немає ніякого сенсу, наприклад, вивозити на звалище будівельне сміття, що після переробки може бути знову використане в будівництві. Решту відходів брикетують і використовують як паливо в печах місцевого цементного заводу, як це роблять у багатьох країнах світу. На звалище вивозять лише те, що поки що не піддається переробці та вторинному використанню.

Цікаво, що цей проект цілком здійсненний і без «іноземного втручання», силами харківських підприємств і на кошти власних інвесторів. Адже вигода і прибуток очевидні. Звісно, за однієї умови — рукава засукати все-таки доведеться.

Наважимося чи знову вимолюватимемо допомогу в «загниваючого» Заходу?

Микола КОСИЙ.

Фото Миколи ГОРОХА.

Харків.

На знімках: харківські «визначні пам'ятки»; у цеху з переробки твердих побутових відходів.

ВІСТІ З ОДЕЩИНИ

Рекорд працевлаштованості

Від початку року в області створено майже 18 тисяч нових робочих місць. Отже, рівень безробіття знижено до 1,66 відсотка. Цей показник — найнижчий серед областей України. Такого результату досягнуто завдяки послідовному виконанню регіональної угоди між облдержадміністрацією, обласною організацією роботодавців та Федерацією профспілок Одещини. Позитивно позначаються на зайнятості людей, зокрема, нарощування обсягів промислового виробництва через впровадження системи регіональних замовлень, подальший розвиток малого підприємництва.

Тепло з... контейнера

В об'єднанні «Одесаагрогаз», очолюваному депутатом облради Анатолієм Радчуком, розробили і впровадили у виробництво високоефективні, надійні й економні газові опалювальні модулі контейнерного типу.

Вони працюють на природному газі малого тиску, обігріваючи приміщення площею від 1000 до 6000 квадратних метрів. Коефіцієнт корисної дії котлів обігріву становить понад 90 відсотків, адже модулі розташовують у безпосередній близькості від приміщень. Перші модулі запрацювали в Радісненській середній школі, в Одеському інтернаті для дітей-інвалідів, на призовному пункті облвійськкомату, готується до пуску таке обладнання в Олександрівській психіатричній лікарні № 2. Новинкою зацікавилися театри, санаторії й будинки відпочинку Одеси, низка організацій та установ області. Воно й зрозуміло: модуль окупає себе вже за один опалювальний сезон, а тепло коштує дешевше.

Телефони ветеранам

Міський голова Руслан Боделан підписав розпорядження про створення координаційної ради, яка має у стислі терміни остаточно розв'язати проблему телефонізації квартир ветеранів війни. На ці цілі з міського бюджету передбачено виділити 100 тисяч гривень. Насамперед телефони встановлять у житлах ветеранів, які звільняли Одесу від німецько-фашистських загарбників.

Виноградні «жнива»

На 40 відсотків більше, ніж торік, прогнозують зібрати нині ягід столових сортів виноградарі Причорномор'я, які вже розпочали на плантаціях свої «жнива». Загалом збір має становити близько 200 тисяч тонн, а врожайність — за 50 центнерів з гектара. Перші тисячі тонн сонячних ягід вже відправлено до Одеси, Києва, інших міст.

Куди податися після... в'язниці?

Нині той, хто звільняється з ув'язнення, знає: в Одесі є служба, яка допоможе «вписатися» в нормальне життя.

Спеціальна служба соціального супроводу осіб, в яких закінчується термін відбування покарання, розпочинає свою роботу часто ще в колоніях, а потім допомагає людині пройти реабілітаційний курс, працевлаштуватися, знайти житло тощо. Є випадки, коли звільнені із в'язниць, потрапивши у безвихідь (без роботи, на яку ніде не беруть, без житла, яке втратили, без коштів на існування) готові були вже накласти на себе руки, але досвідчені психологи і юристи цієї служби вчасно прийшли на допомогу.

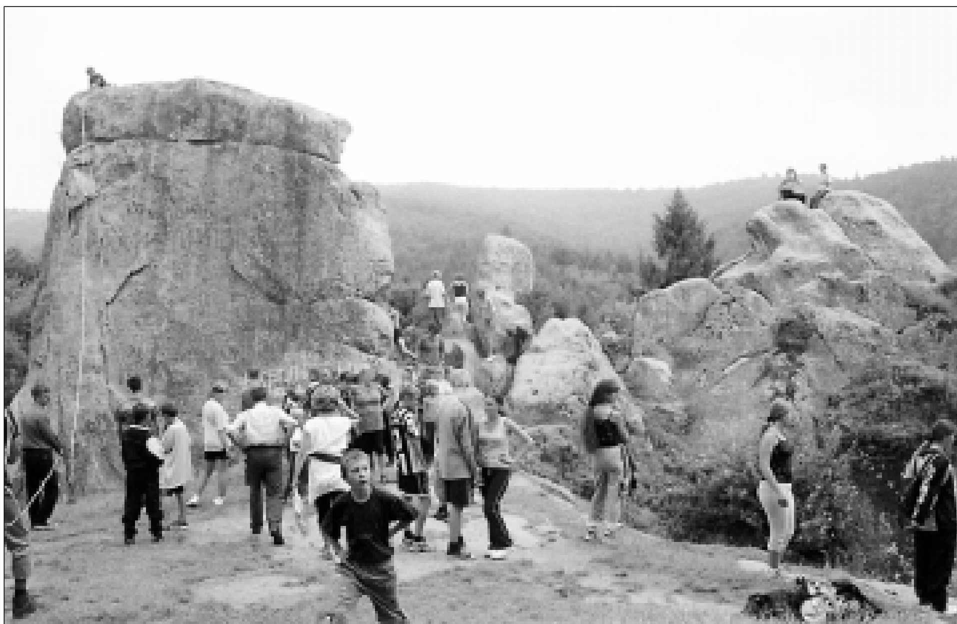
Добірку підготував Георгій ВОРОТНЮК.

ФОТОФАКТ

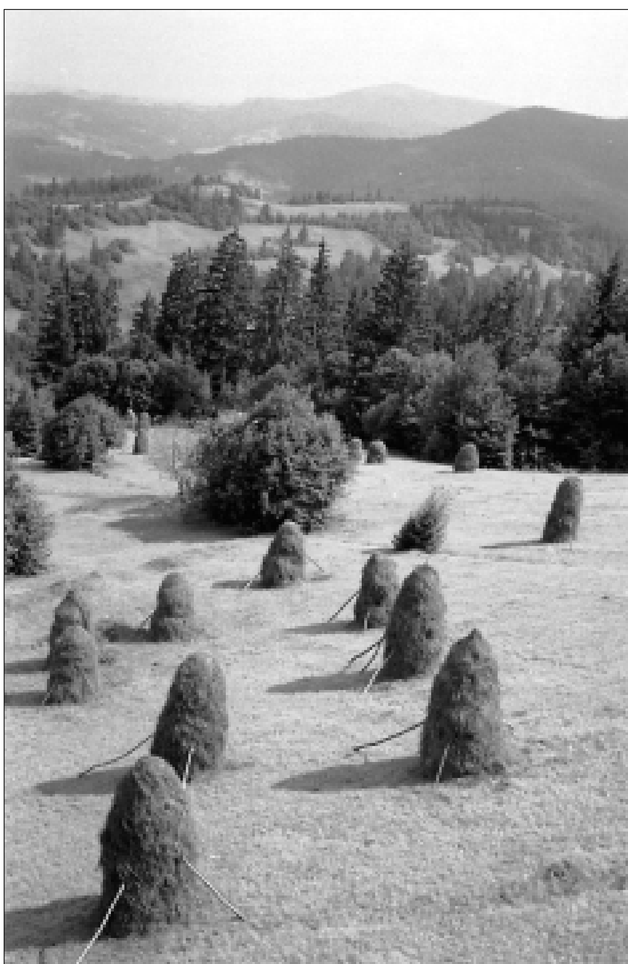
Народний депутат Леонід Климов *(праворуч)* знайомить одеського міського голову Руслана Боделана з новим торговельним центром на «Привозі», перша черга якого нещодавно стала до ладу, поклавши початок реконструкції знаменитого старого ринку.

Фото ОЛЕКСАНДРА СЄРОГО (Укрінформ).

...Де гори, полонини

Родом я з Гуцульщини. Та гуцулкою себе не відчуваю. Чому? Тому, що не прокидаюсь і не лягаю разом із сонцем, не виганяю на полонину овець, не перевартаю і не збираю в копиці сіно. Тепер я живу в столиці...

Та коли вдається вирватися з її обіймів і дістатися яремчанського, шешорівського, слобідського країв — щастя більшого не маю. Чисте, п'янке повітря, райські краєвиди, гостинні люди, спокій, безтурботність і затишок — ось де життя, його сенс.

Хочете збагнути, про що я, — завітайте в Карпати. І якщо вже будете тут, не пройдіть повз гуцульську колибу. Скуштуйте традиційну страву — банош. З маслечком, сметанкою, бринзою...

Лілія ПРІЛЬ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«То єдина моя скорб»

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

Сьогодні день смерті Василя СТУСА

Єімена, торкатись яких слід обережно. Згадуючи Стуса, замислюєшся, наскільки ти людина, щоб брати на себе таку відповідальність. Перегортаєш укотре спогади про Стуса, його вірші, опубліковані листи. Усвідомлюєш, що багато його друзів та ворогів ще живі. І бачиш себе «персонажем відстані», спроможним лише на відсторонений погляд.

Для Стуса не шкода патетики, високих фраз. Він — один з тих небагатьох, хто заслужив знак рівності між собою та Україною. Його біографію тепер вивчають у школі. Та нині розуміємо: про будь-який період цього короткого життя можна списати гори паперу. А можна помовчати або порозмірковувати штрихами про вартість життя.

...«Вірші мені пишуться тільки під час спогадів, і вони — я це часто помічаю — якось бічні для мене. Себе я в них не виливаю. Це так, фіксація настроїв, але ж це не поезія. Очей нема, і духу нема. Може, через це їхній холод здається тобі повівом класичності? Мені приємна часом саме ремісничa сторона справи — у віршах. Тоді є що робити — тесати їх і підтісувати», — писав Василь Стус другові Анатолію Лазоренку.

Ставлення до літературної праці як до ремісництва — мудра прерогатива геніїв. Поезії Стуса у 60-ті вважали проривом. А ті, хто вправлявся на віршиках-агітках та виховував на них «маси», із жахом сприймали європейськість Стусового слова.

У Стуса було те, чого бракує багатьом майстрам: освіченість. Літератори нерідко бравують своїм невiглaством, освітою «від землі», змушуючи сприймати себе як народників-першопроходців. Василь Стус мав учителів серед визнаних авторитетів світової філософської думки й літератури. Камю, Ніцше, Монтень, Рільке, Лорка... (До слова, долі Федеріко Гарсії та нашого поета схожі трагічною розв'язкою, фатальним, напівусвідомленим дисидентством поетів, котрі стають на заваді несправедливості просто тому, що такий стиль їхнього життя). Як згадує Василь Захарченко, Стус працював ночами, багато читав, немилосердно курив, черпав сили в європейській культурі, в її абстрактному гуманізмі. У поета, перекладача, науковця Василя Стуса був гарний смак до справжнього. «Проза має бути густою, — писав він. — Ложку вткнеш — і щоб не падала». Стус у публічних виступах підтримував і пропагував те, що на його час було одкровенням, здіймало бурю в суспільному болоті, зокрема творчість українських шістдесятників — М. Вінграновського, І. Драча, Ліни Костенко...

Образ Стуса нерідко порівнювали з Данте. Є письмові свідчення, як Василеві Стусу, тоді — аспірантові Інституту літератури, на якийсь ювілей Данте наділи вінок на голову, і присутні раптом вразилися подібністю. Втім, усі птахи однаково високого польоту у чомусь схожі. А ось Микола Вінграновський, спостерігаючи за Стусом,

робив висновок, що таких типажів «дуже не вистачає українському кіно».

У всьому — яскравість, помітність, неординарність... Традиціоналістом Стус був хіба що в листах, яких писав дуже багато, вважаючи епістолярний жанр не менш цінним, аніж будь-який інший.

Стусові не треба було вести когось на барикади, закликати до революції. Він не агітував проти ладу. Однак жив так, ніби вів, закликав, агітував. Чого варті лишень його відважні випади на прем'єрі «Тіней забутих предків» С. Параджанова в кінотеатрі «Україна». В. Стус був чесним, відкритим, органічним, ВІЛЬНИМ, незважаючи на епоху.

У 1972 році Василя Стуса засудили за «систематичне виготовлення, збереження і розповсюдження антирадянських наклепницьких документів». До цього переломного року молох системи методично з'їдав Стуса, він не міг влаштуватися на роботу, надрукуватися... Через деякий час, проведений у таборах, йому дали ще один строк. 1985 року тяжкохворий Василь Стус помер у таборі далеко за Уралом. Через чотири роки родина та сподвижники перевезли прах поета до Києва, на Байкове кладовище. Можна лише уявити, яких зусиль їм це коштувало. Ще до смерті в одному з листів В. Стус ніби робив висновок із багаторічних своїх теоретизувань: «У мене є народ, який мої друзі інших національностей називають багатостраждальним. Його муки — то єдина моя скорб».

Світ стоїть на голові. Адже донині безтурботно ходять по землі професійні кати, які знущалися з поета, наближали його смерть. Хоча зло пристосованіше, хитріше за добро. А тління довше за горіння.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Іменем Стуса захищатимуть права

Сьогодні в Горлівці відбудеться відкриття історико-літературного музею Василя Стуса. Це перший у Донбасі заклад, діяльність якого популяризуватиме творчість видатного українського поета та інших літераторів.

У шахтарському краї Стус прожив значну частину свого життя — тут він сформувався як митець та особистість. У Горлівці український поет та правозахисник учителював два роки.

Музей працюватиме на громадських засадах. До його відкриття доклали зусиль горлівське ВАТ «Еластомер», Всеукраїнський фонд ветеранів МВС, творчі спілки регіону, редакції газет, київське товариство «Меморіал імені В. Стуса». Неоціненну допомогу у формуванні експозиції надали син та сестра поета. Організатори обіцяють, що при музеї діятиме правозахисна група, яка надаватиме практичну допомогу громадянам. Планується видати двотомник поета, зняти відеофільм про його творчість та ініціювати встановлення літературної премії імені В. Стуса.

Ліна КУЩ.

Фортеці не сплять. Чекають... Мудрого

Поділля — край не тільки чарівної природи, добрих і гостинних гостей, а й унікальний своїми ландшафтними та архітектурно-історичними пам'ятками. Серед них у списку ЮНЕСКО — кам'янецькі каньйони, Товтрова гряда, чимало фортифікаційних та архітектурних споруд, що належать до XI—XIV століть. Скажімо, Замковий міст у древньому Кам'янці вибудовували грецькі зодчі ще до нашого літочислення. Ще до Різдва Христового на Дністрових кручах вирували мартенівські печі, звідки метал поставляли до Риму та Візантії. Нині захована під води Дністровського водосховища древня Бакота була перехрестям торгових шляхів Китаю та Скандинавії із країнами Старого Світу. У невеличкому селі Сутківцях є єдина в Європі церква-фортеця ще часів Ярослава Мудрого. Саме на Поділлі Данило Галицький вибудовував сторожові вежі, що дійшли до нас окремими уламками. Тут кожний камінь дихає історією тисячоліть. Упродовж не одного сторіччя Поділля ставало ареною найжорстокіших визвольних змагань — тут вирували військові навали монгол, татар, турків, тут ходили литовські, польські, російські, румунські, угорські й австрійські полки, тут річки не дніми, а тижнями текли червоні од крові козацької, тут гартувалася мужність і воля народу й держави.

Щоб поклонитись безіменним героям, щоб доторкнутись краєчком душі до своєї історичної спадщини, приїжджають люди з різних куточків не тільки країни, Європи, а й планети. За рік — до півмільйона. Це приємно. Та боляче дивитись, як стражі нашої історії — фортеці XI—XIII століть — стоять понівечені часом і чужинцями.

(Закінчення на 16-й стор.).

На знімку: Національний музей-заповідник «Меджибізька фортеця»; директор музею Мирослав Пінчак.

Фото Михайла ВАСИЛАШКА.

СПОРТ

■ *Вільна боротьба*

Обіцяють медалі

Сьогодні в Ірані стартує чемпіонат світу. Участь беруть команди 30 країн. Серед них також збірна України. До її складу ввійшли: Олександр Захарук (вагова категорія 55 кг), Євген Хавєлов (60 кг), Ельбрус Тедеєв (66 кг), Олександр Сиротін (76 кг), Ельдар Асанов (85 кг), Володимир Тасоєв (96 кг) і Сергій Прядун (понад 120 кг).

Наші атлети і їхні тренери ставлять за мету здобути принаймні одну золоту медаль і, можливо, кілька інших нагород.

■ *Футбол*

Роздуми перед стартом

Наступної суботи в Єревані збірна України стартує у відбірковому турнірі Євро-2004. Гадаємо, розмова з наставником нашої команди Леонідом Буряком зацікавить уболівальників.

— Як наша збірна вирішуватиме кадрові проблеми в матчах з Вірменією?

— Збірна — специфічний колектив, своєрідне дзеркало, в якому футболіст може побачити, який він є насправді. Нині маємо певні проблеми: травми вивели кількох гравців з ладу на п'ять-шість місяців. В Україні є хороші футболісти, яким треба довіряти. Нам треба вчитися обходитися і без головних виконавців, таких, як Шевченко і Лужний.

— Леоніде Йосиповичу, як ставитеся до великої кількості легіонерів в українському футболі?

— Збільшення кількості іноземців у вітчизняних клубах, гадаю, негативно впливає на життя збірної. Не здивуюся, коли побачу в якихось матчах у складах наших флагманів — «Динамо» і «Шахтаря» — самих лише легіонерів, без єдиного українського футболіста. Отож згодом змушені будемо запровадити ліміт на гравців-іноземців.

— Напередодні старту хотілося б дізнатися, які конкретні завдання ставляться перед збірною України на єреванський матч і на відбірковий цикл загалом?

— До кожної гри треба підходити дуже відповідально і по можливості досягати поставлено мети. Ми будемо робити все можливе, щоб вийти з групи. Про майбутній матч зі збірною Вірменії... Під керівництвом аргентинського фахівця Оскара Лопеса ця команда змінилася, стала бойовитішою і зігранішою. Маємо кілька днів для підготовки. Працюватимемо з користю.

До тренувального табору збірної, як повідомив Леонід Буряк, прибули 25 футболістів.

Воротарі: Олександр Шовковський, Віталій Рева (обидва — «Динамо»), Дмитро Шутков («Шахтар»); **оборонці** —Андрій Несмачний, Олександр Радченко (обидва — «Динамо»), Михайло Старостяк, Сергій Попов (обидва — «Шахтар»), Володимир Єзерський («Дніпро»), Віктор Скрипник («Вердер», Німеччина), Олег Лужний («Арсенал», Англія); **півоборонці** — Андрій Гусін («Динамо»), Анатолій Тимощук, Геннадій Зубов, Олег Пестряков, Олексій Гай (усі — «Шахтар»), Сергій Коновалов («Арсенал»), Роман Максимюк, Геннадій Мороз (обидва — «Дніпро»), Сергій Кормильцев («Торпедо», Росія), Сергій Серебренников («Брюгге», Бельгія), Максим Калиниченко («Спартак», Росія), Олександр Співак («Зеніт», Росія); **нападники** — Олександр Мелащенко («Динамо»), Андрій Воробей («Шахтар»), Сергій Ребров («Тоттенгем», Англія).

Із попереднього списку, оприлюдненого минулого тижня, відсутні травмовані Дмитрулін та Шевченко, а також гравець київського «Арсеналу» Іванов. На жаль, досі не вирішене питання з легалізацією Бахарєва. Зате в команді з'явилися Єзерський, Максимюк та Мороз з «Дніпра». Під сумнівом участь у матчі з вірменами Андрія Гусіна, що не повністю відновився. Є мікротравма у Сергія Коновалова та невелике ушкодження в Олега Лужного.

Господарі у півфіналі

У стартовому матчі чемпіонату Європи серед інвалідів, який розпочався в Києві, футболісти України перемогли з рахунком 4:0 команду Нідерландів.

Наступним суперником українців була збірна Іспанії. І чергова перемога наших — 5:0.

Отже, збірна України вийшла до півфіналу. Її суперник визначиться сьогодні.

«Арсенал» посилюється

Нарешті залагоджено формальності, пов'язані з переходом до ФК «Арсенал» (Київ) братів-близнюків Ігоря і Артура Стешків з вільнюського «Жальгіріса».

На правах оренди до «канонірів» приєднався нігерійський захисник «Динамо-2» Харріссон Омоко, що вже тиждень тренується у новій команді.

В. Б.

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

На знімку: змагання на Кубок холдингової компанії «Луганськвугілля», участь у яких взяли команди трудових колективів.

Торкнутися серцем кожного

До виходу в світ двотомного видання «Україна, XX століття», Видавничий дім «Альтернативи», 2002 р.

НАША БІОГРАФІЯ

Якщо ви хочете побачити Україну, збагнути її найсокровеннішу сокровенність, її плоть і дух, подумайте про її безсмертний народ. А, може, й про кожну окрему людську душу, про її погляд, її посмішку, спалах очей, тиху, сумну зоринку в них.

Цю зоринку і цей сум ви відчуєте, взявши до рук чудову книгу фотознімків, точніше — два томи фотознімків, зібраних під загальною назвою: «Україна, XX століття». Весь велетенський віковий обсяг життя українців зібрано тут авторами й упорядниками двотомного видання Володимиром Литвином, Валерієм Смолієм і Миколою Шпаковатим.

Упорядниками? Ні, мабуть, таки скоріше — авторами. Бо названі томи фотознімків не сухо укладалися до купи, їх було осмислено і відчуто із сердечним болем, їх було народжено в єдиній сув'язі трепетно живого організму. І організм цей — Україна.

Огром зібраних в двотомнику фотографій може справді здатися безмежним, як безмежні лани української землі. Одначе, я певен, що кожен, хто почувається сином цієї землі, не потоне у хвилях безкрайності. Край є. Край — то абсолютно зрима даність життя, то втілена людська особистість. І тільки збагнувши її, доторкнувшись серцем до кожного обличчя, ми відчуваємо, яким він був і яким сьогодні іде у вічність наш народ.

Він не безликий.

Найперше він усміхнений. Тихо і лагідно усміхнений. Як на фотографіях, де зображені сцени з сільського життя, застільні трапези, барвисті танці. Наш народ сміявся і радів у всі часи. Навіть за найлютішої монголо-татарської навали, коли горів Київ і трупами вкривалися дніпровські схили.

Фотографії з усмішками на обличчях зворушують найглибше. Зворушують не тільки безтурботністю своєю, а й просто певністю, що завтра житиметься краще. Бачимо на знімках досить жорстокі сцени передреволюційних і революційних часів (1905 р.), бачимо зафотографовані селянські постаті, що сунуть під конвоєм жандармів і солдатів, але обличчя в них одухотворені і знову ж таки — чи мені так здається — ледь-ледь усміхнені. Може, кривдно, а, може, іронічно.

А ще читач, гортаючи сторінки фотоепопеї, помітить, як багато в Україні гарних, просто-таки вродливих людей. Ось сім'я працює в полі, і мила-мила жіночка сповиває дитинку, і чоловік її, ще геть парубок, усміхнено позиркує на молоду матір, і снопи, щойно пов'язані нею, теж здаються гарними і наче гордовитими, ніби вони пишаються тим, що вродилися на українській землі.

■ ■ ■

Край — то абсолютно зрима даність життя, то втілена людська особистість

■

У своїх безсмертних щоденниках Олександр Довженко писав: «Якщо вибирати між красою і правдою, я вибираю красу. У ній більше глибокої істини, ніж у одній лише голій правді. Істинне те, що прекрасне.»

Ось чому лишають прикре, навіть болісне враження знімки з гарно вбраними, причепуреними колгоспниками, котрі восідають на борах у сільбудах або ж вдають з себе розвеселених на танцях і святкових вечірках. Вони негарні, бо неправдиві, витанцьовуючи по суті на кістках своїх близьких і рідних. Адже всі ці фотографії, я певен, робилися десь за часів голодомору, коли такими фальшивими знімками місцеве начальство намагалося догодити кремлівським сатрапам, переконуючи їх у «всеобщих ликованиях» трудящих.

Недаремно, переглядаючи фотознімки двотомника, мимоволі ловиш себе на думці про Довженка. Він немов визирає з-за кожної фотографії, немов підказує, як оцінювати ті чи ті події, чому вірити, а чому ні. Надто вражають знімки про Велику Вітчизняну війну, яка була не тільки стражданням народу, а і його безсмертним подвигом.

Воєнні знімки в більшості позбавлені жорстокого натуралізму, в них немає розритих чи незасипаних ровів з трупами, немає повішених, покалічених (чи вони не запам'яталися). І в цьому знову згадується немовби давній довженківський прийом змальовувати українця у війні не рабом люті і кровожерності, а визволителем і месником у боротьбі за правду.

А ось знімки, присвячені воістину героїчному відбудовчому часу в нашій історії. Зводяться заводи... загоюються рани землі... тягнуться до неба риштування новобудов... вирують веселощами міські майдани... А це ж ба — знайоме обличчя! Зосереджений погляд славного мудреця, письменника-філософа Івана Дзюби серед учасників Товариства української мови ім. Шевченка. Мова! Тема одвічна і болісна, вона майже на кожній сторінці, вона в фотографіях славнозвісних митців: Н. Левицького, М. Старицького, М. Кропивницького, М. Лисенка. І найперше — вона у вікопомному знімку: «Проголошення III-го Універсалу Центральної Ради на Софійському майдані». В центрі — Симон Петлюра, Володимир Винниченко, Михайло Грушевський.

Ну якщо згадалися боріння за святу нашу справу — за волю і незалежність, за рідну мову, дозволю собі від повоєнного відбудовчого періоду ще раз повернутися до минулого. Звідти ж бо досі маємо немов святу еманацію, яка сповнює нас чуттям гордості, віри і, на жаль, нерозрадної гіркоти.

Таке життє! — як любив казати Михайло Стельмах. Мусимо частіше зазирати до його першовитоків, туди, куди дали собі волю зазирнути Володимир Литвин, Валерій Смолій і Микола Шпаковатий, бо, як сердечні і мудрі вчені, не могли вони не збагнути, де першопричини наших бід, наших голодоморів, розстрілів, падіння доль людських і доль народних.

Скажу чесно, що, переглянувши всі два томи фотознімків, доторкнувшись серцем до кожної особистості, я сказав собі твердо (може, й надто самовпевнено!): саме від жовтня 1917-го почалося розвалення нашої великої української душі, всього генофонду української нації (хоч, слава Богу, вчасно зупинене подіями 1991 року). І, сказавши так, подумав, що й кожен читач має це збагнути. І тому з напруженими нервами я став по-іншому гортати сторінки цієї, по суті, апокаліптичної книги документів-доказів.

Тепер усе бачилося інакше. І відчувалося тільки серцем.

Ось моторошний за своєю фіксативно-діловою конкретикою знімок: на безкраїй рівнині трупи (тисячі й тисячі!) солдатів царської армії під Мукденом, і слова, що вперто зринають у моїй душі: «Серед них половина була рекрутована в Україні, серед них, власне, наші прадіди і діди, народжені десь біля Ворскли, Росі, Десни, були ті, котрі за велінням нерозумного московського царя були вбиті японцями за тисячі кілометрів від України!»

А ось маленькі жебраки під сільською церквою, що їм багатий подає милостиню — чи й не діти отих солдатів, які наклали головою під Мукденом.

А ще ось жінки десь під Києвом тіпають коноплі — чи й не дружини отих загиблих під Мукденом?

■ ■ ■

Мова! Тема одвічна і болісна, вона майже на кожній сторінці, вона в фотографіях славнозвісних митців

■

І ще ось селяни, яких ведуть жандарі з оголеними шаблями Богодухівським трактом, — чи не ті, котрих завтра кинуть вмирати під Мукден?

Мукден... трупи... російський цар...

Змушую себе заспокоїтись. Були, зрештою, не тільки трупи і не тільки зла воля царя. Перегортаю сторінку, і погляд лягає на світлий знімок широкого формату. На ньому довгий стіл, за столом статечні чоловіки в казенних вбраннях, кабінет урочисто-солідний, як і належить бути кабінету високого зібрання вчених. І підпис: перші випускні іспити київського політехнічного інституту. Серед екзаменаторів — знаменитий Менделєєв.

Жила, творила велика нація, народжувала мудре і прекрасне, і могла пишатися на весь світ казковим голосом своєї доньки Марії Заньковецької (знімок з її виступу в національних строях).

І сумно прощалася з державним мужем Петром Столипіним, якого застрелив терорист Багров (кажуть, за таємною вказівкою самого царя!.

І наснажувала Івана Франка, коли він (як бачимо на знімку) прибув у Львів до січових стрільців.

І піднімала селян на боротьбу з гетьманом Скоропадським (бо ж продався німцям).

■ ■ ■

Нова Україна, новий дух волі на нашому широкому обійсті, і ми, випростані і горді, дивимося в пройдешнє як господарі

■

І кидала катеринославських робітників в бій проти кайзерівських окупантів (за що вони й були страчені, як бачимо на знімку).

Гортаю сторінку за сторінкою. Бачу нові фотографії. Такі маленькі, такі виокремлені від усього тодішнього життя, такі разюче не схожі між собою. То голод 1921-го року... І водночас здавання за продподатком зерна державі. То збори колгоспників у полі, то руйнування сільської церкви, то артисти «Березіля» на карнавалі в Харкові і виступ академіка Стражеска перед київськими медиками... І знову здавання зерна пролетарській державі під лозунгом — «Замість хліба куркульського — хліб соціалістичний!» І знову лютий голод 33-го...

Аж нарешті усміх. Добросердий усміх Корнійчука. Він виступає на трибуні перед випускниками інституту Наросвіти, і на обличчі в нього втуха недоторканного фаворита вождя.

А-а... ось чому таке спокійно-усміхнене обличчя метра української драматургії. Йому ж бо Й. Сталін написав особистого листа з подякою за п'єсу «В степах України». Ще й дозволив собі зробити метрові кілька скромних зауваг. Сталінські зауваги — чим не грім літавр? І розтале українське поле. І розгаслий український степ, яким чалапають приречені на загин люди. Може, той самий степ, який було обрано Олександром Євдокимовичем за арену для його п'єси?

Важко гортати далі сторінки. І все-таки гортаю їх. Я гортаю до самого початку війни. І читаю Довженкові слова, схожі на муку: «Одне мені треба. Щоб не одібрала в мене доля сліз і плачу по п'ятнадцяти мільйонах смертей мого нещасного вимученого народу. Коли подумаю, що сталося і що робиться, скільки страждань, кривди, смерті, жорстокості нелюдської, неземної, пекельних мук, нечуваної люті катувань, неправди, прихованих скорбот, лжі, заслань і розстрілів. Скільки нелюбові до народу і боязні його невсипущого духу! Боже мій! Скільки розбитих духовно й фізично сердець. П'ятнадцять мільйонів трупів і вигнанців. Я не знаю нічого страшнішого на світі.»

Слава Богу, минулося, скажемо собі. Нова Україна, новий дух волі на нашому широкому обійсті, і ми, випростані і горді, дивимося в пройдешнє як господарі. Чорним споминном лишилися знімки про ті часи, коли за саме чуття любові до України сталінська влада могла знищити людину або ж під тавром «розкуркуленого» перевести до розряду радянських рабів чи заклятих «буржуазних націоналістів», що, власне, й сталося з Володимиром Сосюрою. Володимир Миколайович хоч лишився живий. А що коїлося в 30-ті роки! Ну ось погляньмо на фотографію, яку зберіг двотомник: «судовий процес над СВУ». Бути йому чорним сном, проклятою пам'яттю минулого. Герої процесу у справі Спілки Визволення України вкарбуються в наші серця навічно своєю мужністю і своїм безсиллям перед сталінською Фемідою. І нам ще вчитися й учитися в них, істинних лицарів свободи, таких незламно гордих, якими ми бачимо їх на фотографії в залі кривавого судилища.

Ми навчилися в них. Нам таки стало снаги вибороти волю. І хоч окремі знімки мовби ще перегукуються з моторошним минулим, приміром фотографія мітингу пам'яті жертв сталінських репресій в Биковні, але вже ми твердо йдемо шляхом незалежності. Інші тепер у нас клопоти, інші радості і болі. Відвоювали свою державу, і їй віддаємо сили.

На знімках — установчий з'їзд Народного Руху України за перебудову; 71-та річниця акта злуки УНР і ЗУНР; мітинг проти атомної енергетики перед Верховною Радою.

Годі й з нас Чорнобиля! Є сонце, є океани, є шалені вітри і, зрештою, є воля, на якій виростають змучені атомними болячками покоління. Спасибі авторам фотоепопеї, що знайшли місце для такого грізно застережливого знімку.

І взагалі, спасибі їм за вагомий творчий внесок в наш процес оновлення, в нашу духовну скарбницю. Два томи фотодокументів про стражденну, мужню, нескориму Україну принесуть глибоку втіху всім чесним громадянам.

Юрій БЕДЗИК.

ФОТОФАКТ

У відкритті гімназії в селі Ковалівка Васильківського району, що на Київщині, взяла участь почесний президент Національного фонду «Україна — дітям» Людмила Кучма.

Фото Івана БІЛЕНКА (Укрінформ).

Інформація
про продаж на аукціоні транспортних засобів Акціонерного комерційного агропромислового Банку «Україна»

Ліквідатор Банку «Україна» оголошує аукціон з продажу транспортних засобів Банку «Україна»:

№ п/п	Найменування, марка транспортного засобу	Рік випуску	Пробіг, км	Початкова ціна продажу, грн. (без урахування ПДВ)
1	БМВ 525	1994	248944	46217
2	Вольво 850	1993	127440	27717
3	Вольво 940	1993	345623	39618
4	Вольво 940	1993	195420	36426
5	Фіат-Темпра	1994	366191	27609
6	Вольво 940	1993	321013	39086
7	Форд-Ескорт	1997	83780	20344
8	БМВ 520	1994	199813	39712
9	Пежо 19	1997	85229	20355
10	БМВ 520	1994	205156	39712
11	БМВ 525	1994	232760	43910
12	Нісан-Патрол	1994	136000	39002

Плата за реєстрацію заяви у розмірі 17 грн. вноситься на рахунок № 26009301260745, завдаток у розмірі 10% від початкової ціни продажу транспортних засобів вноситься на рахунок № 26008302260745 в Подільському відділенні ПІБ м. Києва, МФО 322197, код ЄДРПОУ 22894896, одержувач -Філія «Київський аукціонний центр» ДАК «Національна мережа аукціонних центрів».

Умови продажу: проведення розрахунків за придбані транспортні засоби протягом 30 календарних днів з дати проведення торгів, оформлення прав власності на придбані транспортні засоби здійснюється за рахунок покупця, питання перереєстрації транспортних засобів у МРЕВ ДАІ вирішується покупцем самостійно. Засоби платежу: грошові кошти.

Заяви на участь в аукціоні приймаються — філією «Київський аукціонний центр» ДАК «НМАЦ» за адресою: 02094, м. Київ, вул. Черновоткацька,42.

Кінцевий термін прийняття заяв — за три робочі дні до дати проведення аукціону.

Аукціон буде проведено 8 жовтня 2002 р. об 11.00 в приміщенні філії «Київський аукціонний центр» ДАК «НМАЦ» за адресою: м. Київ, вул. Червоноткацька,42.

Ознайомитись з транспортними засобами можна в робочі дні за адресою: м. Київ, пров. Рильський,10, тел.228-97-89.

Служби з організації та проведення аукціону:

Ліквідатор Банку «Україна», м. Київ, пров. Рильський,10, тел.(044) 244-15-16.

Філія «Київський аукціонний центр» ДАК «НМАЦ», м. Київ, вул. Червоноткацька, 42, тел.(044) 552-72-55.

В. о. ліквідатора Банку «Україна» І. Ю. ГОРЯЧЕК

СГВК «Золота нива»

повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Ліквідаційна комісія працює за адресою:

Івано-Франківська область, Рогатинський район село Явче.

Тел. 56-756.

ДП «Укррос-транс» (код 30056859) повідомляє про свою реорганізацію в товариство з обмеженою відповідальністю «Укррос-транс».

Хозяйственный суд Донецкой области (83048, г. Донецк, ул. Артема, 147) возбудил дело № 33/108Б о банкротстве МКП «Эмис», 83007, г. Донецк, ул. Жмуры, 1, код ЕГРПОУ 13513215, р/с 2600830166008/810 в Путиловском отделении Украинского Акционерного коммерческого «Проминвестбанк» в г. Донецке, МФО 334914.

Распорядитель имущества — Титов О. И., лицензия № 047713.

Заявления кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

ООО «Агромакс», г. Киев, пр-т Оболонский,28-В, кв.18, тел.468-40-99, идентификационный код 25400673, зарегистрированное Минской районной государственной администрацией г. Киева 12.02.98 г., № 06762, объявляет о своей ликвидации. Претензии принимаются в течение месяца.

Повідомлення про результати проведення торгів (тендерів)

1. Замовник торгів: Відкрите акціонерне товариство «Енергетична компанія «Севастопольенерго», Код ЄДРПОУ 05471080.

1.1. Поштова адреса: 99040, м. Севастополь, вул. Хрустальова, 44.

2. Інформація про предмет закупівлі: Придбання вакуумних вимикачів 10кВ, обмежувачів перенапруги 6кВ, комірок КРУ-10кВ з вакуумними вимикачами.

3. Оголошення про проведення торгів було опубліковане в газеті «Голос України» від 1 серпня 2002 р. № 138.

4. Дата акцепту тендерної пропозиції, що визнана найкращою: 29 серпня 2002 р.

5. Вартість договору про закупівлю (з урахуванням ПДВ):

5.1. Лот № 1 — вакуумні вимикачі 10кВ.

Підприємство «Таврида Електрик».

вимикачі ВВ/TEL (за 7 шт.) — 105579,6 грн.

5.2. Лот № 2 — обмежувачі перенапруги 6кВ

Підприємство «Таврида Електрик»

— обмежувачі ОПН-КР/TEL:

— за 13 комплектів виконання УХЛ1— 18018 грн.;

— за 8 комплектів виконання УХЛ2 — 10771,2 грн.

Разом: 28789,2 грн.

5.3. Лот № 3 — комірки КРУ-10кВ

Підприємство «Таврида Електрик» — комірки КМ-1Ф:

— лінійні комірки 17 шт. з вимикачами ВВ/TEL 688051,2 грн.;

— увідні комірки 2 шт. з вимикачами ВВ/TEL— 87547,2 грн.;

— секційні комірки 2 шт. з вимикачами ВВ/TEL 87787,2 грн.;

— секційні комірки 2 шт. з роз'єднувачами— 33936,0 грн.

Разом: 897321,6 грн.

6. Інформація про переможця торгів:

6.1. Повна назва та ідентифікаційний код за ЄДРПО:

ТОВ «Підприємство «Таврида Електрик Україна»,

— код ЄДРПОУ 31576194,

Поштова адреса: 99053, м. Севастополь, вул. Вакуленчука, 22, тел. 46-93-40.

Голова тендерного комітету С. О. БАРАНОВ

Правління Акціонерного комерційного банку "Меркурій"

повідомляє про проведення позачергових загальних зборів акціонерів 21 жовтня 2002 року за адресою: м. Харків, вул. Полтавський Шлях, 123.

Порядок денний:

1. Затвердження статуту АКБ "Меркурій" у новій редакції.
2. Затвердження реєстроутримувача іменних акцій АКБ "Меркурій".

Початок зборів: о 18 годині. Реєстрація учасників з 17.00. При собі мати: документ, який посвідчує особу; представникам акціонера - доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Довідки за телефоном: (0572) 28-53-17.

Правління АКБ "Меркурій"

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) ухвалою від 09.08.2002 р. порушив справу № Б-25/30-02 про банкрутство ПСП «Зоря», ЄДРПОУ 30760467 (вул. Центральна, 21, с. Заміське, Валківський р-н, Харківська обл., 63000, р/р 2604320455000 у Валківському ТВБВ АПБ «Україна», МФО 351469).

Розпорядник майна Лялюк В. М. (ліц. № 047706 від 22.08.2001 р., адреса для кореспонденції: вул. Маріїнська, 7, кв. 1, м. Харків).

Заяви від кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

Господарськийй суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під

Господарськийй суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) ухвалою від 19.08.2002 р. порушив справу № Б-24/31-02 про банкрутство ТОВ фірма «Роднік-93», ЄДРПОУ 21213119 (вул. Станціонна, 1, м. Харків, 61020, п/р 2600901866 у ХАК «Земванк», м. Харків, МФО 351652).

Розпорядик майна Оробінський С. П. (ліц. № 047957 від 19.10.2001 р., адреса: вул. Метробудівників, 40, кв. 311, м. Харків).

Заяви від кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

«АОЗТ Метиз» сообщает о внеочередном общем собрании акционеров, которое состоится 21 октября 2002 г. в 14 часов по адресу: г. Харьков, ул. Сумская 130. ПОВЕСТКА ДНЯ: 1. Утверждение решения об увеличении уставного фонда.

ТОВ «ДАНАПРІС» (код ЗКПО 22921976) повідомляє про свою ліквідацію за рішенням власників. Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців від дня публікації оголошення.

Телефон в м. Києві: 268-20-83.

Господарським судом м. Києва 01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького,44-В за позовом Державної податкової інспекції у Печерському районі м. Києва порушена справа про банкрутство:

Закрите акціонерне товариство «Чернігівська переробна компанія», ідентифікаційний код 30633916, 01103, м. Київ, вул. Підвисоцького,7, к.35, р/р № 26002217069001 АКА банк «Україна», МФО 300454, р/р 2600500676/980 АКБ «Народний банк», МФО 300090, справа № 15-87-б.

Розпорядником майна по справі № 15-87-б призначений арбітражний керуючий Титаренко Микола Олександрович, ліцензія АА № 249637 від 19.10.2001 р., контактний телефон 570-37-66.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

До відома громадськості

ТОВ «Колепр», м. Тернопіль, вул. В. Чорновола, 15/3, тел. 8-0352-22-75-86, подало заяву до Національної комісії регулювання електроенергетики про видачу ліцензії на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом в Тернопільській області.

Закрите акціонерне товариство «Петро Карбо Хем —Україна» (код ЄДРПОУ31484235) повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії кредиторів приймаються у двомісячний термін з дати публікації за адресою: 03150, м. Київ, вул. А. Барбюса, 5-А, тел./факс 246-42-06.

«Дочірнє підприємство «ТБС-1»,

код ЄДРПОУ 30435250, оголошує про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом двох місяців з дня опублікування оголошення за адресою: м. Київ, вул. Л. Первомайського, 6.

Спільне українсько-російсько-угорське підприємство «ЖАНЕТ» товариство з обмеженою відповідальністю, код ЄДРПОУ 20032099, повідомляє про свою ліквідацію та відкриття ліквідаційної процедури. Претензії кредиторів приймаються в письмовій формі протягом 2 місяців від дня опублікування оголошення за адресою: м. Київ, вул. Госпітальна,12.

Ліквідаційна комісія.

Ліквідатор ВАТ «Сумський пивобезалкогольний завод»

повідомляє про продаж на конкурсі цілісного майнового комплексу підприємства-банкрута, який розташований за адресою: м. Суми, вул. Харківська, 107. До складу ЦМК входить: бродильно—лагерне відділення; варочна ділянка; цех розливу пива; експедиція; лабораторія; посудова ділянка; кулажне відділення; цех розливу безалкогольних напоїв; квасне відділення; електросилове господарство; компресорне відділення; механічні майстерні; склади сировини, гаражі.

З огляду на наявність аміачно-холодильних установок, ВАТ «Сумський пивобезалкогольний завод» має статус особливо небезпечного підприємства.

Початкова ціна 536 760 грн. включаючи ПДВ (згідно експертної оцінки). Застава — 10% від початкової ціни майна. Застава вноситься на р/р 26008301700014 в ЦВ ПІБ, МФО 337278, код 05513945. Кінцевий термін прийняття заяв та внесення застави — 30 днів з моменту опублікування оголошення. Конкурс відбудеться наступного робочого дня після закінчення означеного 30 денного терміну.

Умови конкурсу:

● при придбанні ВАТ «Сумський пивобезалкогольний завод» з метою збереження профілю виробництва —дотримання належним чином правил щодо утримання, використання об'єкту як особливо небезпечного підприємства, а при перепрофілюванні виробництва, переведення підприємства на інший правовий статус;

● обов'язкова сплата застави в означений термін;

● обов'язкове підтвердження платоспроможності (банківська довідка, інше) заявника;

● подання документів, які посвідчують фізичну особу або представника юридичної особи їх повноваження, представлення статутних документів;

● переможець конкурсу повинен у 5-денний термін укласти договір купівлі—продажу.

При розгляді заявок на придбання об'єкта, перевага надається покупцям, які збережуть профіль виробництва.

Для ознайомлення з майном та за довідками звертатися: 40030, м. Суми, вул. Козацький вал, 2а, тел. (0542) 22-10-80.

Постановою Господарського суду м. Києва № 15-24-б від 08.08.2002 року товариство з обмеженою відповідальністю «GKM Луїза» (01021, м. Київ, вул. Інститутська, буд. 25, ідентифікаційний код в ЄДРПОУ 21613184, п/р 26005200004263 в Залізничному відділенні УСБ м. Києва, МФО 322034) визнано банкрутом і по відношенню до нього відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Ілляшева Михайла Ігоровича (ліцензія Міністертсва економіки України № 005 від 10.07.2000 року. Юридична фірма «Ілляшев та Партнери», 01015, м. Київ, вул. Старонаводницька, 6, тел./факс 254-26-68).

Господарський суд Хмельницької області порушив справу про банкрутство № 2/118-Б сільськогосподарського ЗАТ ім. Котовського (32110, с. Москалівка Ярмолинецького району Хмельницької області) р/р 26009107732 у ХОД АПБ «Аваль», МФО 315966, ОЗКПО 03787414. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Меланчука Василя Івановича, ліцензія № 250263 від 25.01.2002.

Претензії кредиторів та пропозиції про санацію приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Регіональне Агентство
з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна підприємства-банкрута — Дочірнє Дніпропетровське спеціалізоване управління № 102 «Дніпростальконструкція».

Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 —нежила одноповерхова цегляна будівля (заг. пл. 359,8 кв. м), з огорожею із з/б плит довжиною 106,6 м., розташована на земельній ділянці (заг, пл.1449 кв. м), яка знаходиться за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Автотранспортна,12.

Початкова ціна продажу об'єкта за лотом № 1 складає 42000 (сорок дві тисячі) гривень з ПДВ.

Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 2 —нежилий комплекс будівель та споруд в складі —матеріальний склад з прибудовою та естакадою (літ. Б-2, заг. пл.746,7 кв. м.); склад ПММ (літ. В, заг. пл. 137,6 кв. м); матеріальний склад (літ. Г-1, заг. пл. 105 кв. м); адміністративний корпус з прибудовою (літ. Д-3, д-3, заг. пл. 983,7 кв. м.); прибудова (механічна майстерня) (літ. Д-1, заг. пл. 741,8 кв. м); механічна майстерня (літ. Е-2, заг. пл; 946,1 кв. м); склад (літ. Ж 376,2 кв. м); склад (літ. 3, заг. пл. 35,4 кв. м), кузня (літ. И, заг. пл.83,2 кв. м); склад (літ. К, заг. пл.20,8 кв. м); склад для зберігання кисню (літ. Л, заг. пл. 85 кв. м); підкрановий путь (7, заг. дов. 60 м); огорожа із з/б плит (заг. дов, 445,8 м); огорожа з металевого прутка (заг. дов. 56,8 м) розташований на земельній ділянці (заг. пл. 15568 кв. м), яка знаходиться за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Автотранспортна,19.

Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 2 складає 782 146 (сімсот вісімдесят дві тисячі сто сорок шість) гривень з ПДВ.

Гарантійні внески учасників публічних торгів (аукціону) складають 5% від початкової ціни. Гарантійні внески перераховуються на п/р 26007006610000 в Укрсіббанку, МФО 306856, код ОКПО 31540566 не пізніше ніж за три дні до дати їх проведення.

Строк прийому заявок на участь у публічних торгах (аукціоні) закінчується за три дні до дати їх проведення за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 8, з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в аукціоні звертатися за тел.744-19-31.

Публічні торги (аукціон) відбудуться 05.10.02 р. за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська,48, кім. № 8.

Третій спалах «Зірок планети»

ФЕСТИВАЛІ

З 1 вересня в Ялті проходить черговий Міжнародний форум класичної музики «Зірки планети», в якому традиційно беруть участь володарі найвищих нагород найпрестижніших світових конкурсів.

У нинішньому сузір'ї засяють віртуози — концерти дадуть усі лауреати недавнього XII Міжнародного конкурсу імені Чайковського, повний склад Національного симфонічного оркестру України під керівництвом Володимира Сіренка і володар престижних відзнак Кримський симфонічний оркестр Олексія Гуляницького, ансамбль скрипалів «Московія», джазової групи Гараняна.

У Лівадійському палаці лунатимуть концерти камерної музики, в римсько-католицькому храмі —інструментальні тріо з органом. Довгий список запрошених титулованих маестро прикрашають солісти Національної опери України й закордонні гості, гастрольна діяльність яких розписана наперед на роки.

Організатори форуму зауважують, що висилають запрошення саме тим представникам музичної еліти, які визначають рівень планетарного виконавського мистецтва XXI століття, адже «Зорі планети» представлять найповнішу панораму виконавських шкіл, художніх стилів і жанрів. А завдяки керівництву зали «Ювілейна» квитки-запрошення на свято високого мистецтва будуть безплатні.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фортеці не сплять. Чекають ... мудрого

(Початок на 13-й стор.).

Тепер ми незалежні, то чому б не взятися належно за реставрацію подільських фортець? Не варто забувати, що ще древні казали: той, хто не береже історії, не матиме майбутнього! Та як прикро сьогодні спостерігати: не держава, а окремі історики-фанати бережуть ті прадавні мури, як власне серце.

Саме до таких належить директор Національного музею-заповідника «Меджибізька фортеця» Мирослав Пінчак. Мирослав Васильович, який володіє сімома європейськими мовами, знає історію Поділля краще, ніж свою біографію, в Україні менше знаний, ніж у Канаді, Штатах, Австралії.

Він особисто проводив екскурсії першим особам у державі, найвпливовішим політикам. І жодного разу для себе не попросив ні копійки, а тільки милостиню на реконструкцію фортеці. Та обіцянки високих гостей забувались, як тільки вони переступали за поріг Меджибожа. А ця людина, що змалечку не вміла плакати, ридала, як дитя, коли з музею забирали експонати до обласного центру. Бо експозиційні зали, сховища затоплювали і досі затоплюють проливні дощі. І лишень завдяки власній наполегливості йому вдалося-таки перекрити сторожову вежу, розпочати відновлення у ній бойових поверхів. І тепер з висоти пташиного польоту вже можна оглянути всю фортецю.

Показово, що на Поділлі таких людей, закоханих у свій край, дуже багато. І не тільки тих, що знають свою історію, так би мовити, з обов'язку. Просто є тут звичайні люди, котрі з насолодою передають свою закоханість усім нам за покликом серця.

До таких фанатів — «позаштатних екскурсоводів» — належить і колишній підприємець Ігор Майструк, що мешкає у тому ж таки Меджибожі.

Пригадую, кілька років тому до його бару завітали гості зі столиці. Коли зайшла мова про фортецю, Ігор серед ночі (!) повів людей на екскурсію. Показував палаци графинь і царівен, потаємні ходи й підземні арсенали. І вже коли завершував розповідь, з неособливості злетів у фортечне підземелля. Та вижив, знайшов силу волі до життя і тепер із соломок «вибудовує» фортеці і храми, вітряки й палаци, які демонструє на виставках, що їх організовує Мирослав Васильович. І знову ж таки завдяки Меджибізькій фортеці цього майстра-самородка Ігоря Майструка тепер знають у Торонто і Варшаві, Львові і Празі... За кордоном знають краще... І це теж належить до складових наших спільних проблем — культура, історія залишаються поза увагою влади. І дедалі більше проявляються безкультур'я, невігластво, душевна пустота в тих, кому жити й будувати державу завтра. Що вони вибудують голіруч і на порожньому грунті?

Наші предки клали голови і проливали кров з думкою про країну завтрашню. То чому державні мужі сьогоднішні в мирних, не бойових умовах не думають про своїх співвітчизників і їх долю так само на день завтрашній?.. Адже культура, історія — то наймiцніший фундамент Держави і її майбутнього.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Фото автора.

На знімку: майстер ужиткового мистецтва Ігор Майструк.

ФОТОФАКТ

Дослідне господарство «Новосілки» Інституту садівництва УААН (Києво-Святошинський район столичної області) займає площу більш як 220 гектарів, із них третина — сад. Тут вирощують високоякісний садивний матеріал суниць, смородини, черешні, персиків, яблунь, квітів та інших культур.

На знімку: директор господарства Віктор Писанюк з головним агрономом Аркадієм Кручеком.

Фото Леоніда ДОБРОВОЛЬСЬКОГО (Укрінформ).

Ліки потрібні всім

Аптека для малозабезпечених відкрилася на околиці Чернівців. Препаратами її постачатиме приватна фірма. Відпускатимуть їх за цінами виробників. Нині на прилавках цього закладу фармацевтична продукція понад півтори тисячі найменувань. Але служба маркетингу фірми-постачальника налагодила справу так, що заявка споживача виконується протягом доби. Тобто будь-які ліки завозять до аптеки точно в цей термін.

Аптекар може й сам робити цінові знижки, якщо знає, що пацієнт малоімущий і не має змоги викласти зі свого гаманця зазначену в ціннику суму.

Такі фармацевтичні торгові точки діють і в інших околичних мікрорайонах.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Чим вразити Москву?

Вісімнадцять підприємств і фірм Миколаєва беруть участь у виставці товарів, присвяченій Дню міста Москви. Україну, крім миколаївців, представляють ще два севастопольські підприємства. Запрошення до участі у виставці, що відбувається в рамках року України в Росії, надійшло від префектури Північно-Східного округу російської столиці.

Серед найбільших миколаївських підприємств на виставці — НВК «Зоря Машпроект», ДП «Дельта-Лоцман», ЗАТ «Експо-Миколаїв», ВАТ «Червоні вітрила» тощо.

На рідну землю

У Миколаївському художньому музеї імені В. Верещагіна відкрито виставку сім'ї художника Кричевського, на якій представлено 29 картин. Катерина Кричевська-Росандич, донька автора українського герба-тризуба, громадського діяча і патріота Василя Кричевського, передала в дар миколаївцям ці художні твори.

Роботи українських емігрантів—художників Кричевських зберігаються у відомих музеях Європи і США. Основним мотивом їхньої творчості стала любов до України, з якої митці змушені були виїхати на чужину. Нині вони повернулися мальовничими пейзажами неповторної батьківщини, подолавши шлях з далекої Каліфорнії.

Анатолій РОМАНЮК.

Миколаїв.

Ласощі для ласунки

Перший в Україні завод з виробництва білкових кормових добавок суто рослинного походження відкрито в Солонянському районі на Дніпропетровщині. Отож в якості сировини використовуватимуть трави та злакові культури. Потужності підприємства — 500 тонн за сезон — вистачатиме, щоб забезпечувати худобу та птицю не лише свого району. Спорудити виробничий комплекс «Біфіто» спромоглися менш як за чотири місяці. Продукція нашого первістка не просто замінить кормодобавки із вмістом м'ясо- та рибокісткового борошна, які й спричинюють численні інфекційні захворювання худоби, а й за поживністю перевершить кращу на сьогодні імпортну.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311160. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos